

El reagrupament familiar a Catalunya, una aproximació quantitativa

Rosalina Alcalde Campos
Jordi Bayona Carrasco
Andreu Domingo Valls
Amparo González Ferrer
Diana López-Falcón

El reagrupament familiar a Catalunya, una aproximació quantitativa

Rosalina Alcalde Campos, Jordi Bayona Carrasco, Andreu Domingo Valls, Amparo González Ferrer i Diana López-Falcón

El reagrupament familiar a Catalunya, una aproximació quantitativa

Rosalina Alcalde Campos
Jordi Bayona Carrasco
Andreu Domingo Valls
Amparo González Ferrer
Diana López-Falcón

Rosalina Alcalde Campos és professora del Departament de Sociologia i membre del Grup d'Estudis d'Immigració i Minories Ètniques (GEDIME) de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB).

Andreu Domingo Valls és professor del Departament de Geografia de la UAB, subdirector del Centre d'Estudis Demogràfics (CED) i investigador principal del Grup d'Estudis Demogràfics i de Migracions (GEDEM) d'aquest centre.

Diana López-Falcón és economista, investigadora en formació del CED i membre del GEDEM.

Jordi Bayona Carrasco és investigador del Departament de Geografia Humana i membre del Grup de Recerca en Població, Territori i Ciutadania, ambdós de la Universitat de Barcelona (UB).

Amparo González Ferrer és científica titular a l'IEGD-CSIC i professora associada al Departament de Ciències Polítiques i Socials de la Universitat Pompeu Fabra (UPF).

Informes Breus és una col·lecció de la Fundació Jaume Bofill que es distribueix gratuïtament. S'hi publiquen els resums i les principals conclusions d'investigacions que han estat promogudes per la Fundació, així com documents inèdits en llengua catalana, i que com succeeix amb els resums de les investigacions, es consideren rellevants pel seu interès social i polític.

Tots els textos que publica la Fundació Jaume Bofill es poden descarregar del web www.fbofill.cat.

Primera edició: febrer 2010

© dels textos: Rosalina Alcalde Campos, Andreu Domingo Valls, Diana López-Falcón, Jordi Bayona Carrasco, Amparo González Ferrer

© d'aquesta edició:
Fundació Jaume Bofill, 2010
Provença, 324
08037 Barcelona
fbofill@fbofill.cat
<http://www.fbofill.cat>

Edició a cura d'Editorial Mediterrània

Disseny: Amador Garrell
Maquetació: Jordi Vives

ISBN: 978-84-692-8956-3

Índex

Resum	9
1. INCIDÈNCIA, RITME I CONSEQÜÈNCIES DEL REAGRUPAMENT FAMILIAR A CATALUNYA	11
<i>Amparo González-Ferrer</i>	
Introducció	13
Precisions conceptuals	14
L'ENI 2007 com a font per a l'estudi de la immigració a Catalunya	17
Trajectòries familiars i migratòries dels enquestats per l'ENI a Catalunya	19
Incidència i ritme del reagrupament de cònjuges a Catalunya segons l'ENI. Variacions per gènere i procedència	25
Incidència i ritme del reagrupament dels fills menors a Catalunya segons l'ENI. Variacions per gènere i procedència	32
Conclusions	34
2. LES SOL·LICITUDS D'AUTORITZACIONS DE RESIDÈNCIA PER REAGRUPAMENT FAMILIAR A CATALUNYA. BREU DESCRIPCIÓ ESTADÍSTICA	37
<i>Rosalina Alcalde Campos</i>	
Introducció	39
L'evolució de les sol·licituds d'autorització de residència per reagrupament familiar a Catalunya	41
La nacionalitat de les persones reagrupades	50
El sexe i l'edat de les persones reagrupades	54
El parentiu amb la persona reagrupant	61
Conclusions	63
3. EL REAGRUPAMENT FAMILIAR L'ANY 2008 A LA PROVÍNCIA DE BARCELONA	65
<i>Andreu Domingo Valls, Diana López-Falcón i Jordi Bayona Carrasco</i>	
Introducció: entre el <i>boom</i> migratori i l'assentament	67
Les sol·licituds de reagrupament familiar	69
Estructura per sexe i edat de reagrupats i reagrupadors	76
Itinerari laboral dels reagrupats	84
Conclusions: reagrupament i assentament de la població immigrada	89

RESUM

Amb la caiguda generalitzada dels fluxos migratoris al llarg del 2008, el reagrupament familiar ha guanyat pes com a via d'entrada al nostre país. Conèixer les tendències d'aquest reagrupament és fonamental per preveure serveis i recursos públics, ja siguin d'acolliment, educatius o sanitaris.

El reagrupament familiar, com a indicador de les dinàmiques d'assentament de les poblacions immigrades, es veu influenciat per les característiques de gènere i edat de les diferents nacionalitats. Així, el perfil dels reagrupats i dels reagrupadors s'explica en bona mesura per les relacions de gènere que s'estableixen en el procés migratori i que són diferents entre els col·lectius.

D'altra banda, l'anàlisi de les dades de la Encuesta Nacional de Inmigrantes revela que l'any 2007 bona part dels immigrants potencialment reagrupants, quan van arribar ja havien consumat el procés de reagrupament dels familiars (cònjuge i fills), sovint al marge del procediment legalment establert. Aquesta constatació ens porta a interrogar-nos sobre noves dinàmiques de construcció familiars entre els estrangers i el paper de les polítiques de reagrupament familiar.

1 **Incidència, ritme i conseqüències del
reagrupament familiar a Catalunya**
Amparo González-Ferrer

INTRODUCCIÓ

La por del reagrupament familiar i el seu potencial efecte multiplicador ha estat, i continua sent, una constant en la gestió contemporània de les migracions internacionals. Els estats receptors al·ludeixen sovint a la impossibilitat de controlar adequadament els fluxos d'entrada a causa del dret que assisteix els ja residents de reunir amb ells certs membres de la seva família més immediata (Jasso i Rosenszweig, 1986, 1989; Freeman, 1995; Sassen, 1996). Espanya no ha estat aliena a aquestes pors i discursos, que van apareixent esporàdicament en els mitjans de comunicació i en les declaracions d'alguns responsables polítics; i que generalment s'intensifiquen i generalitzen en conjuntures de recessió econòmica com la que travessem actualment. Com a prova d'això, n'hi ha prou de comparar les declaracions que la secretària d'Estat per a Immigració, Consol Rumí, feia el març de 2007, quan interpretava l'augment del nombre d'autoritzacions de residència expedides per reagrupament familiar com un element positiu en la mesura que el reagrupament familiar “afavoreix la integració de l'individu en la societat d'acollida i esmorteix els riscos d'aïllament respecte a l'entorn” (*El País*, 15 de març de 2007), i les de l'actual ministre de Treball i Immigració, Celestino Corbacho, quan poc després d'estrenar el seu càrrec va proposar un enduriment de les condicions legals per reagrupar els ascendents basant-se en càlculs del seu gabinet, que estimaven possible que “un milió d'estrangers arribés a Espanya

en els pròxims cinc anys per reagrupament familiar”, dada que si es confirma implicaria “problemes per sostenir les prestacions socials a la població en el seu conjunt” (*El Periódico de Catalunya*, 20 de juny de 2008).

Malgrat la magnitud de les xifres que es mouen i la transcendència política de la qüestió, les dades i investigacions amb què comptàvem fins fa poc per il·lustrar el debat eren ben escasses. En aquest capítol examinarem en quina mesura la disponibilitat de l’Encuesta Nacional de Inmigrantes 2007 (ENI) millora la situació anterior per al cas concret de Catalunya.

PRECISIONS CONCEPTUALS

En teoria, les entrades per “reagrupament familiar” en sentit estricte, és a dir derivades de la reconstitució de famílies immigrants al país on s’han instal·lat alguns dels seus membres, haurien d’esgotar-se poc temps després d’iniciar-se els fluxos. Sembla difícil imaginar que, de manera general, cònjuges i fills –que són els familiars generalment beneficiaris del reagrupament familiar– suportin separacions continuades de les seves parelles i pares de més de set, vuit o deu anys. Tanmateix, en la mesura que els migrants que van arribar solters o de nens formin noves parelles i famílies amb persones que encara resideixen als seus països d’origen, les entrades per reagrupament familiar poden constituir una font inesgotable de realimentació dels fluxos, fins i tot sota polítiques d’admissió fortament restrictives.

Per tant, una de les primeres qüestions que ha de dilucidar-se quan es fan estudis sobre reagrupament familiar és què s’entén concretament per *reagrupament familiar*. En sentit estricte, només els qui estaven casats (o tenien fills) abans d’emigrar són susceptibles de reagrupar el seu cònjuge (o els seus fills); la resta no pot practicar reagrupament d’aquests familiars ja que, en puritat de termes, només es reagrupa el que ja estava agrupat anteriorment a la migració. Malgrat això, existeix una categoria una mica anòmala que s’avé malament amb aquesta frontera estricta que hem establert entre els que poden reagrupar i els que no: es

tracta d'aquells que van emigrar solters (o sense fills) però que després d'emigrar han contret matrimoni (o han tingut fills) amb persones que encara resideixen en els seus països d'origen. Aquestes persones esdevenen reagrupants potencials en el curs de la seva estada al país de destí; tanmateix, els seus comportaments mereixen ser diferenciats dels 'veritables' reagrupants, en la mesura que el desig i la intenció de reagrupar no va poder existir mai per a ells en el mateix moment d'emigrar, ni influir en la planificació del seu projecte migratori.

De fet, estudis realitzats en altres països han demostrat com el perfil dels qui 'importen' les seves parelles difereix en aspectes importants dels qui veritablement les reagrupen (Lievens, 1999; Hooghiemstra, 2001; Celikaksoy, 2006; González-Ferrer, 2006). És més, conscients de tals diferències i atenent el nombre substancial de noves entrades d'immigrants produïdes cada any per aquesta via (migració per a la formació de famílies), els governs de països com Dinamarca, Holanda o Alemanya distingeixen en les seves regulacions ambdós tipus de migració familiar i, o bé exigeixen requisits diferents dels estrangers que practiquen cada tipus, o bé almenys reformulen les condicions genèriques del reagrupament familiar en consideració a les característiques d'aquests fluxos de reagrupament 'sobrevinguts'. Tanmateix, altres països no fan aquesta distinció en la seva legislació, com és el cas d'Espanya. La normativa sobre reagrupament familiar establerta en la Ley 8/2000 i en l'article 39 del Reglamento de Extranjería (RD 2393/2004) serveix per regular el reagrupament de cònjuges (i fills) de tots els estrangers no comunitaris residents a Espanya, amb independència que el matrimoni (o el naixement) s'hagi produït amb anterioritat a la migració de l'estranger reagrupant o amb posterioritat, durant la seva estada a Espanya.¹

.....

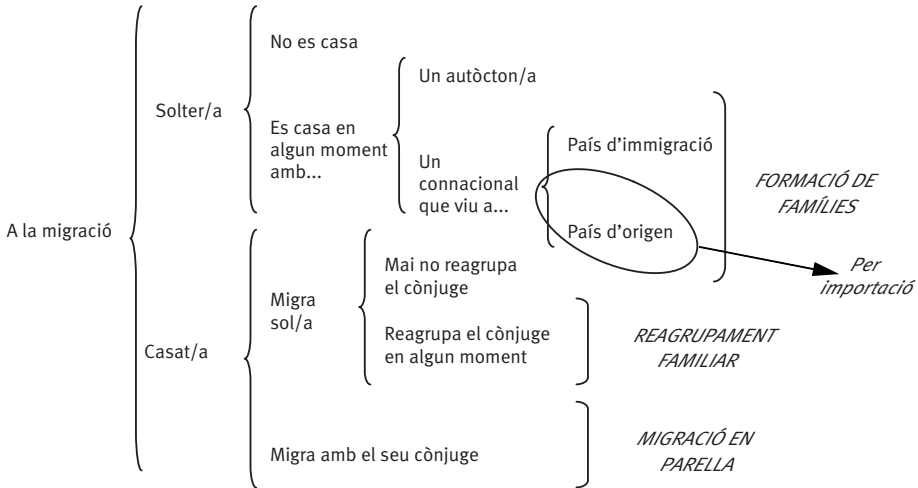
1. Els estrangers podran reagrupar amb ells a Espanya: *a)* el seu cònjuge, sempre que no es trobi separat de fet o de dret i que el matrimoni no s'hagi celebrat en frau de llei; *b)* els seus fills o els del seu cònjuge, inclosos els adoptats, sempre que siguin menors de divuit anys o estiguin incapacitats, de conformitat amb la llei espanyola o la seva llei personal, i no estiguin casats; *c)* els menors de divuit anys o incapacitats quan el resident estranger sigui el seu representant legal; i *d)* els seus ascendents o els del seu cònjuge, quan estiguin a càrrec seu i existeixin raons que justifiquin la necessitat d'autoritzar la seva residència a Espanya.

Fins al moment aquests dos tipus de reagrupament familiar no han estat mai separats en la reflexió política o acadèmica sobre reagrupament familiar a Catalunya, entre altres motius perquè la informació estadística disponible fins ara no permetia ni identificar-les ni quantificar-les. De fet, encara que comptem amb alguns estudis sobre la qüestió del reagrupament familiar extraordinàriament meritoris i interessants com els realitzats per Rosalina Alcalde en l'anuari de l'any 2007 (Alcalde, 2008) i en el capítol 2 d'aquest informe, aquests han hagut de restringir-se a l'examen dels fluxos legals de reagrupament familiar, ja que es basaven en l'explotació de les dades sobre les sol·licituds de reagrupament familiar presentades a partir de l'any 2004 en les subdelegacions de Govern de les quatre províncies catalanes. Tenint en compte la magnitud de la irregularitat en el conjunt de l'Estat i també a Catalunya, són evidents les limitacions que en deriven per realitzar una avaluació completa tant del procés de reagrupament familiar com de l'impacte potencial que les polítiques d'estrangeria hagin pogut tenir sobre aquest a Catalunya. D'altra banda, al marge de l'examen de les xifres oficials sobre reagrupament familiar, amb prou feines tenim informació sobre com, quan i amb qui formen les seves famílies aquells immigrants que van arribar solters a Catalunya, perquè ni les fonts registrals disponibles ni les enquestes amb mida mostral suficient per individualitzar l'anàlisi de la realitat catalana en aquest àmbit inclouen informació sobre la data de formació de la parella o matrimoni i la data d'arribada a Catalunya.

Fent ús de la informació recollida per l'ENI 2007 a Catalunya, intentarem avançar el nostre coneixement sobre les qüestions esmentades, a partir d'un examen detallat de l'ordenació dels dos esdeveniments centrals que articulen el procés de formació de famílies i/o reagrupament familiar dels immigrants. El gràfic 1 resumeix, de manera genèrica, les maneres i moments respecte als quals els migrants poden constituir les seves parelles. Prenent-ho com base hem elaborat una tipologia que ens permet classificar la totalitat de la població immigrant que resideix actualment a Catalunya en funció de com i en quin ordre ha organitzat la migració a Espanya i la formació de la parella. Aquesta tipologia i la seva aplicació a les dades disponibles en l'ENI per a Catalunya seran exposades amb detall més endavant quan parlem de les trajectòries familiars i migratòries, una vegada des-

Gràfic 1.

Ordenació dels esdeveniments migració i matrimoni

Font: Elaboració pròpia, a partir de la versió original a González-Ferrer (2008a).

criguem els pros i contres de l'Encuesta Nacional de Inmigrantes 2007 per analitzar aquestes qüestions en general i, en concret, en l'àmbit geogràfic de Catalunya.

L'ENI 2007 COM A FONT PER A L'ESTUDI DE LA IMMIGRACIÓ A CATALUNYA

L'Encuesta Nacional de Inmigrantes va fer-se en habitatges d'arreu de l'Estat espanyol en els quals com a mínim un dels residents havia nascut a l'estranger. Es van entrevistar persones nascudes a l'estranger de setze anys i més que, en el moment de realització de l'enquesta, fes almenys un any que residien a Espanya o que, no fent encara un any que eren a Espanya, tenien intenció de residir al país almenys un any.²

2. S'exclouen de l'àmbit poblacional els nascuts fora d'Espanya que tinguin la nacionalitat espanyola des del naixement i que encara no han fet els dos anys d'edat quan vénen a Espanya.

Encara que l'objectiu de l'enquesta és proporcionar estimacions a escala estatal per al conjunt de la població immigrant i per a cada un dels grups d'origen més nombrosos a Espanya, es va dissenyar una mostra independent en cada comunitat autònoma amb l'objectiu de facilitar dades agregades almenys per al conjunt de la població immigrant resident que hi vivia. A Catalunya, malauradament, els responsables públics competents no van aprofitar l'ocasió per finançar una ampliació de mostra i millorar així la representativitat i fiabilitat dels resultats de l'enquesta a escala autonòmica, com es va fer per exemple a Navarra, Múrcia i les Balears. Per tant, els resultats que es mostren en aquest capítol s'han d'interpretar com a representatius només per al conjunt de la població immigrant resident a Catalunya el 2007, però no necessàriament per a cada un dels col·lectius d'origen que s'analitzen. De fet, aquests resultats seran menys fiables com més petit sigui el pes del col·lectiu en el conjunt de l'Estat espanyol, que va ser l'àmbit geogràfic per al qual es va fer el disseny de la mostra.

Durant el treball de camp de l'ENI, realitzat entre novembre de 2006 i febrer de 2007, es van entrevistar 1.820 persones immigrants a Catalunya, de les quals aproximadament el setanta-dos per cent residia a la província de Barcelona, el dotze per cent a la de Girona, el deu per cent a la de Tarragona i el sis per cent restant a la de Lleida. Per país de naixement, els col·lectius més nombrosos entrevistats a Catalunya van ser, per aquest ordre, marroquins, equatorians, colombians, romanesos, argentins, francesos, bolivians i peruans. Com es pot apreciar a la taula 1, el pes d'aquests grups sobre el total de població immigrada entrevistada per l'ENI a Catalunya coincideix en termes generals amb el que els correspondria d'acord amb el Padró municipal d'habitants (PMH) publicat per l'INE l'any 2007, amb una certa sobrerrepresentació dels nascuts a Colòmbia i infrarepresentació dels nascuts a l'Argentina.

Una vegada eliminats els individus enquestats per als quals no es va obtenir informació sobre l'any de naixement i/o l'any d'arribada a Espanya, ens queda una mostra de 1.753 individus. D'aquests, una vegada aplicats els pesos corresponents, aproximadament el quaranta-sis per cent són dones, la meitat va arribar amb menys de vint-i-set anys d'edat i amb prou feines un sis per cent tenia més

Taula 1.
Comparació del pes relatiu dels principals col·lectius a l'ENI 2007 i al Padró municipal d'habitants. Catalunya, 2007

Origen	ENI Nascuts a l'estranger de setze anys o més		Padró 1/01/2007 Nascuts a l'estranger de totes les edats		Padró 1/01/2007 Estrangers més grans de catorze anys	
	N	% ponderat	N	%	N	%
Marroc	301	16,7	183.791	17,2	147.508	18,0
Equador	153	7,7	83.164	7,8	67.095	8,2
Colòmbia	107	5,8	48.766	4,6	37.557	4,6
Romania	95	5,8	61.799	5,8	54.283	6,6
Argentina	107	5,1	64.836	6,1	41.628	5,1
França	116	4,5	44.668	4,2	22.363	2,7
Bolívia	67	4,7	51.515	4,8	43.944	5,4
Perú	72	4,1	39.187	3,7	27.400	3,3

Font: ENI 2007 (pesos), PMH a 1 gener 2007 (INE).

de cinquanta anys en el seu primer viatge a Espanya; prop del cinquanta-cinc per cent de la mostra seleccionada va arribar després de l'any 2000, i, per país de procedència, els col·lectius més nombrosos són els marroquins, equatorians, romanesos, comunitaris de la UE-15 i colombians, per aquest ordre.

TRAJECTÒRIES FAMILIARS I MIGRATÒRIES DELS ENQUESTATS PER L'ENI A CATALUNYA

Migració i parella

En el moment de l'enquesta, un quaranta per cent eren solters, el cinquanta-dos per cent estaven casats, un sis per cent separats o divorciats, i la resta eren vidus. Tanmateix, com hem dit, en aquest capítol ens interessa conèixer no només quina és la situació familiar actual dels migrants, sinó sobretot com s'han entrelaçat les

seves decisions de parella i les seves trajectòries migratòries per produir aquest resultat actual. Per això hem elaborat una tipologia que ens permetés discernir: 1) si els immigrants que resideixen a Catalunya es van casar abans o després d'arribar a Espanya; 2) d'on és originària la parella actual de cada un dels entrevistats (d'Espanya o d'un altre país); 3) on vivia aquesta parella quan l'entrevistat va emigrar; i 4) si la parella conviu actualment a Catalunya o no.³ L'encreuament d'informació sobre totes aquestes dimensions produeix una tipologia amb onze categories, que passem a descriure a continuació. Encara que aquesta tipologia pot semblar massa detallada, el criteri per establir cada una de les categories o grups respon no solament a les necessitats de la lògica analítica i expositiva, sinó també a consideracions d'índole pràctica que tenen més a veure amb la possibilitat de dissenyar programes i polítiques específiques destinades només a alguns d'aquests grups.

La categoria o està integrada per aquells immigrants que encara no s'han casat, entre els quals s'inclouen els qui sense haver-se casat declaren conviure actualment amb la seva parella a Catalunya.⁴ Les categories 1 a 3 inclouen immigrants casats el matrimoni dels quals es va celebrar anteriorment a la migració a Espanya d'ambdós cònjuges. En funció de si conviuen actualment a Catalunya o no, i del moment en què van arribar respecte a l'altre cònjuge, aquestes persones són classificades com a: 1) 'reagrupant potencial' (si el seu cònjuge encara no conviu al mateix habitatge amb l'entrevistat), 2) 'reagrupant' (si ambdós cònjuges conviuen al mateix habitatge i l'entrevistat va arribar a Espanya abans que seu espòs/a), i 3) 'reagrupat' (si ambdós cònjuges conviuen i l'entrevistat va arribar a Espanya després que el seu cònjuge). Si la persona també forma part d'un matrimoni constituït anteriorment a la migració d'ambdós cònjuges però, en aquest cas, els dos van arribar a Espanya el mateix any, se'ls classifica com 'migració en

3. Les variables utilitzades per a la construcció de la tipologia són les següents: estat civil actual, data de l'últim matrimoni, data d'arribada a Espanya, relació de parentiu entre les persones que conviuen a l'habitatge on es va fer l'entrevista i lloc on vivia el cònjuge o parella en el moment de marxar a Espanya l'entrevistat.

4. Malauradament l'ENI no ofereix informació sobre el moment en el qual van iniciar la seva convivència aquells que tot i tenir parella no hi estan casats. Per aquest motiu, els resultats presentats a continuació agafen l'estat civil i, en concret, la distinció casat/solter com a eix d'articulació de les anàlisis.

parella' (categoria 4).⁵ Les categories 5 a 7 inclouen immigrants en matrimonis que es van formar després de la migració d'un dels cònjuges, és a dir, matrimonis en què un cònjuge va arribar solter a Espanya i durant la seva estada aquí va contreure matrimoni amb algú que encara residia al seu país d'origen. Si l'entrevistat és el cònjuge que va arribar solter i encara no conviu amb el seu espòs/a a Espanya, se'l classifica com a 'reagrupant potencial sobrevingut' (potencial perquè encara no ha reagrupat però pot ser que ho faci, i sobrevingut perquè ha esdevingut reagrupant potencial durant la seva estada a Espanya, després d'emigrar). Si l'entrevistat ja conviu amb el seu cònjuge a Espanya, serà classificat com a 'reagrupant sobrevingut' si va ser qui va venir solter i després va contreure matrimoni; i com a 'reagrupat sobrevingut' si va ser qui va venir a Espanya quan el matrimoni ja s'havia celebrat. Els 'reagrupats per autòctons' són els immigrants que van contreure matrimoni abans d'emigrar a Espanya amb algú nascut a Espanya (categoria 8).

Per últim, tenim persones que van arribar solteres i que durant la seva estada a Espanya s'han 'casat amb un altre immigrant que també vivia a Espanya' (categoria 9), o que s'han 'casat amb un autòcton' (categoria 10). En 'altres' (categoria 11) agrupem tots aquells separats, divorciats o vidus, o que tenen informació incompleta o incoherent, de manera que resulta impossible incloure'ls en qualsevol de les categories anteriors amb certesa raonable.

A la taula 2 recollim la mida de cada una de les categories descrites en la població immigrada que vivia a Catalunya el 2007 i que havia arribat a Espanya amb setze anys o més.⁶ Com podem observar (columna 1), el trenta-set per cent dels

.....
5. Per motius difícils d'entendre, l'ENI ofereix informació sobre el mes d'arribada a Espanya només per als individus que van arribar el 2004 o després. Això implica la impossibilitat d'establir qui va precedir qui per a tots els immigrants que van arribar a Espanya el mateix any que el seu cònjuge però abans de 2004.

6. La mostra per a Catalunya de l'ENI només inclou 273 persones de generació intermèdia, és a dir, que va emigrar a Espanya amb edats compreses entre els zero i els quinze anys. El motiu per restringir la nostra descripció als que van arribar en edat adulta atén al fet que els qui arriben com a menors no prenen la decisió d'emigrar ells mateixos sinó que, generalment, els seus pares ho fan per ells. A més el procés d'integració i, per tant, les decisions familiars d'aquest grup estan subjectes a influències parcialment diferents a les dels seus pares.

Taula 2.

Combinació de les trajectòries matrimonials i migratòries dels immigrants residents a Catalunya el 2007 (edat d'arribada a Espanya major de quinze anys)

		TOTS (Columna 1)		NO-SOLTERS AL MOMENT DE L'ENQUESTA (Columna 2)		NO-SOLTERS EN ARRIBAR (Columna 3)		NO-CASATS EN ARRIBAR PERÒ CASATS EL 2007 (Columna 4)	
		N	% (pesos)	N	% (pesos)	N	% (pesos)	N	% (pesos)
0	Encara no casats	545	37,1	0	0	0			
	- conviu en parella	210	33,1						
1	Reagrupant potencial (encara sense reagrupar)	49	3,4	49	6,3	44	10,4		
2	Reagrupant	49	3,9	49	7,1	49	13,1		
3	Reagrupat	54	3,9	54	7,2	54	13,2		
4	Migració conjunta de la parella	138	11,2	138	20,6	139	37,8		
5	Reagrupant potencial sobrevingut	35	2,7	35	4,9	0	0	35	14,5
6	Reagrupant sobrevingut	39	3,1	39	5,8	0	0	34	15,4
7	Reagrupat sobrevingut	56	3,6	56	6,5	40	8,9		
8	Reagrupat per autòcton/a	78	3,9	78	7,1	36	6,1		
9	Es casa amb un altre immigrant després d'arribar a Espanya	92	6,4	92	11,7	0	0	79	29,4
10	Es casa amb autòcton després d'arribar a Espanya	161	7,2	145	12,2	0	0	142	35,0
11	Altres (separats, divorciats, vidus, informació incompleta o contradictòria)	203	13,7	75	10,5	36	10,2	14	5,7
	Total	1.499	100	810	100	398	100	304	100

Font: ENI 2007 (INE). Percentatges ponderats.

immigrants de la nostra mostra encara no s'ha casat (o),⁷ i gairebé un catorze per cent o no proporciona prou informació per ser classificat, o està separat, divorciat o és vidu (11). Com es comportaran aquests immigrants en el futur pel que fa a les seves decisions familiars constitueix, sens dubte, una incògnita. Amb tot, examinar el que han fet altres immigrants casats però que també van arribar solters a Espanya, pot oferir-nos algunes pistes. Com s'aprecia a la columna 4 de la taula, més d'un terç d'aquests han constituït parelles mixtes amb persones nascudes a Espanya, gairebé un trenta per cent s'ha casat amb altres immigrants que ja eren a Espanya i un altre trenta per cent ho va fer amb algú que no residia a Espanya. Aquests darrers constitueixen, com dèiem al principi, una font de realimentació potencial dels fluxos d'entrada en el futur immediat; de fet, la meitat ja ha portat els seus 'nous' cònjuges a viure amb ells a Catalunya.

Si en comptes de fixar-nos en els qui van arribar solters a Espanya, restringim la nostra mostra als que ja estaven casats (o separats, divorciats o vidus) en aquell moment (columna 3), podem observar que aproximadament un trenta-vuit per cent va arribar a Espanya a la vegada que el seu espòs/a; un vint-i-dos per cent ha estat reagrupat pel seu cònjuge (aquest hauria migrat abans del matrimoni –tretze per cent– o després –nou per cent–); un sis per cent han estat reagrupats per autòctons, i tan sols un deu per cent segueix encara pendent de reagrupar el seu cònjuge.

Migració i descendència

Quant a la descendència dels entrevistats, d'acord amb l'enquesta, el trenta-vuit per cent dels que van emigrar a Espanya amb més de setze anys i residien a Catalunya el 2007, no tenien fills en el moment de l'entrevista; molts són persones que no han constituït la seva família. Amb tot, convé assenyalar que una proporció no menyspreable dels immigrants que van arribar en edat adulta a Espanya i

.....
7. Un terç d'aquests immigrants adults no casats encara declara que conviu amb una parella a Catalunya.

continuen solters, concretament el vint-i-dos per cent d'aquest grup, tenia algun fill en el moment de ser entrevistats.

El nombre total de fills nascuts dels immigrants seleccionats per a aquest estudi (residents a Catalunya el 2007 i que van arribar a Espanya amb edat compresa entre els setze i els seixanta anys) és de 2.140. D'aquests, ens interessaria saber si resideixen o no amb els seus pares a Catalunya, i per als que no, ens convindria saber si és perquè segueixen als seus països d'origen o perquè viuen a Espanya però no amb els seus pares. A més, per a tots els que visquin ja a Espanya (amb els pares o no), convindria saber en quin moment van arribar, ja que és aquesta informació la que ens permetria reconstruir de manera completa el procés de reagrupament entre pares i fills, amb independència que ara visquin o no. No obstant, l'ENI no va preguntar als enquestats l'any d'arribada dels fills que en el moment de l'enquesta no vivia amb ells. De manera que només és possible seguir el procés per als fills que encara eren menors d'edat en el moment de l'enquesta, ja que entre ells gairebé la totalitat dels que no resideixen amb els seus pares és perquè no han estat reagrupats.

Dels 2.140 fills que han tingut els immigrants entrevistats per l'ENI a Catalunya, només 1.309 eren menors de divuit anys en fer-se l'enquesta i, d'aquests, només 728 havien nascut fora d'Espanya. En principi, aquests eren els potencialment reagrupables pels seus progenitors de manera legal.⁸ Són aquests (728 fills menors de divuit anys i nascuts fora d'Espanya) amb els seus progenitors (449) els qui constituïran la base mostral per a l'anàlisi del procés de reagrupament dels fills en aquest capítol.

.....

8. Diem 'en principi' perquè, implícitament, estem assumint que els fills d'immigrants que neixen a Espanya no poden ser reagrupats; i això no és cert. Si aquests fills, tot i néixer a Espanya, són enviats a viure al país d'origen dels seus pares abans d'haver adquirit la nacionalitat espanyola, serien reagrupables en moments posteriors. De fet, a la nostra mostra un tres per cent dels fills menors de divuit anys i nascuts a Espanya no vivia amb el seu progenitor a Catalunya en el moment de l'enquesta.

INCIDÈNCIA I RITME DEL REAGRUPAMENT DE CÒNJUGES A CATALUNYA SEGONS L'ENI. VARIACIONS PER GÈNERE I PROCEDÈNCIA

Com indicàvem anteriorment, la normativa vigent actualment a Espanya no distingeix entre reagrupament dels cònjuges en sentit estricte i el reagrupament per formació de família. Per això, en les anàlisis que hi ha tot seguit, que pretenen estimar quants dels cònjuges de parelles immigrants que conviuen a Catalunya van participar en reagrupament *de facto*, tenim en compte tant els reagrupaments protagonitzats per reagrupants i reagrupats en sentit estricte, com també aquells immigrants implicats en el reagrupament per importació de nous cònjuges.

A la taula 3 presentem el pes relatiu de cada grup dins de la mostra d'immigrants que han format parelles pures d'immigrants (tots dos cònjuges van néixer a l'estranger) i en les que almenys un dels cònjuges va emigrar més tard de la formació de la parella. Com es pot apreciar, una mica més de dos terços han participat o podrien participar en el futur en processos de reagrupament del cònjuge en sentit estricte (categories d'1 a 4), mentre que el terç restant ha participat (o podria participar) de manera activa o passiva en reagrupaments derivats de la formació de noves parelles per importació de cònjuges (categories de 5 a 7). Menys del vint per cent d'aquests viu separat del seu cònjuge en l'actualitat, i aquest fet indica que el procés de reagrupament dels cònjuges està en gran mesura completat per part dels migrants que resideixen a Catalunya (deixant al marge, evidentment, els possibles reagrupaments que poguessin derivar-se de matrimonis entre immigrants encara solters i persones que encara viuen als seus països d'origen). En el grup del reagrupament en sentit estricte, sorprèn que la meitat hagi arribat a Espanya a la vegada que els seus cònjuges, més tenint en compte que, com hem exposat en publicacions anteriors (González-Ferrer 2008b), el temps mínim requerit perquè una persona no-comunitària reagrupi el seu cònjuge de manera legal a Espanya rondaria, en els moments de major efectivitat del sistema, els dos anys (veure més endavant). D'altra banda, val la pena destacar també que entre els que estan en parelles constituïdes posteriorment a la migració a Espanya d'un dels cònjuges, el percentatge dels que segueixen pendents de reagrupar les

seves parelles a Catalunya és superior que entre els que estaven ja casats abans de venir (vint-i-nou per cent *versus* quinze per cent). Per tant, en el futur pròxim el reagrupament legal serà utilitzat en major mesura per parelles de nou encuny que per famílies constituïdes abans que es produís la migració de cap dels seus membres, una mica rellevant en principi de cara al disseny de polítiques d'admissió i també d'incorporació dels immigrants en la societat d'acollida.

Taula 3.
Combinació de les trajectòries matrimonials i migratòries dels immigrants en parelles d'immigrants formades amb anterioritat a la migració d'almenys un cònjuge

		Persones en parelles pures d'immigrants		Persones en parelles immigrants constituïdes abans de la migració de tots dos cònjuges	Persones en parelles immigrants constituïdes després de la migració d'un dels cònjuges
		N	%	%	%
1	Reagrupant potencial (encara sense reagrupar)	51	11	15	
2	Reagrupant	50	12	17	
3	Reagrupat	54	12	17	
4	Migració conjunta de la parella	146	36	51	
5	Reagrupant potencial sobrevingut	36	8		29
6	Reagrupant sobrevingut	40	10		34
7	Reagrupat sobrevingut	56	11		37
Total		433	100	100	100

Font: ENI 2007. Percentatges ponderats.

Enllaçant amb l'anterior, vegem quin ha estat el ritme a què s'han produït aquests reagrupaments i què podem deduir-ne. El temps mitjà de separació dels cònjuges en parelles d'immigrants constituïdes abans de la migració d'almenys un dels cònjuges (categories 1 + 2 + 3 + 5 + 6) és de 2,8 anys. Com passa habitualment,

aquesta mitjana amaga diferències importants dins de la distribució ja que entorn del seixanta-cinc per cent del total d'immigrants en aquest tipus de parelles es va reunir amb el seu cònjuge a Espanya en dos anys o menys des de la migració del primer migrant. Això implica, d'acord amb el que hem dit més amunt sobre el temps mínim requerit per practicar el reagrupament legal a Espanya, que gairebé dos terços dels immigrants que conviuen amb els seus cònjuges a Espanya i van formar les seves parelles posteriorment a la migració d'almenys un dels cònjuges ha practicat, gairebé amb total seguretat, el reagrupament *de facto*.⁹ En altres paraules, el règim legal de reagrupament familiar no reflecteix en absolut la dinàmica de reagrupament real de la major part de les parelles immigrants i, per tant, les dades sobre reagrupament familiar que proporcionen les subdelegacions de govern reflecteixen les característiques d'un grup bastant minoritari dins de la totalitat d'immigrants que reagrupen a les seves parelles.

És obvi que aquests resultats respecte al temps mitjà de separació dels cònjuges com a conseqüència de la migració reflecteixen, en primer lloc, l'enorme proporció de parelles que va migrar en el curs del mateix any a Espanya, per als que el temps mitjà de separació dels cònjuges és de tan sols alguns mesos. En parelles on la migració es va produir en anys diferents, la separació mitjana dels cònjuges és de cinc anys, però amb diferències importants segons estem parlant de parelles que van practicar reagrupament en sentit estricte, per a les quals la separació mitjana dels cònjuges va durar uns tres anys, o de parelles constituïdes mitjançant la importació de cònjuges, per a qui la separació mitjana|mitja es dispara per sobre dels set anys. De nou, ens sembla que les diferències comentades haurien de ser tingudes en compte en l'avaluació que es faci tant de l'actual règim legal de reagrupament familiar, com dels vincles causals que pretenguin establir-se entre el procés de reagrupament i els resultats observats respecte al procés d'integració d'immigrants participants en un tipus de reagrupament familiar o altra (tant cònjuges com fills nascuts d'aquestes unions).

.....

9. Encara que és evident que alguns d'aquests migrants que es reagrupen *de facto* amb els seus familiars van poder entrar a Espanya de manera legal –utilitzant el contingent, per exemple, o la contractació en origen–, el més probable és que ho fessin com a turistes i esdevinguessin irregulars en caducar el seu visat.

Taula 4.
Temps mitjà de separació dels cònjuges en parelles immigrants

	Anys de separació (mitjana i desviació típica)	N
Tots	2,8 (4,3)	346
Migrants en migració conjunta de la parella	0	146
Migrants que practiquen reagrupament en sentit estricte	3,2 (3,7)	104
Migrants que participen en reagrupament de parelles constituïdes mitjançant la importació de cònjuges	7,1 (5,0)	96

Font: ENI 2007. Percentatges ponderats.

És previsible que la situació descrita per al conjunt dels immigrants reflecteixi patrons d'organització familiar i migratòria diferents en funció del sexe i de l'origen. De fet, la taula 4 reflecteix certa especialització per gènere en les trajectòries migratòries-familiars, i la taula 5 revela agudes diferències en funció del país d'origen; tanmateix, les diferències entre col·lectius de procedència han de ser preses amb extraordinària cautela ja que la reduïdíssima mida de les mostres fa molt poc fiables els resultats, amb l'excepció potser dels marroquins.

En primer lloc, la importació de cònjuges a Catalunya és gairebé exclusivament 'cosa d'homes', i podríem dir fins i tot d'homes marroquins (ja que la petitíssima mostra de colombians no ens permet confiar en els resultats). Els homes també predominen entre els que precedeixen els seus cònjuges, especialment si ja els han reagrupat.

En funció del país de procedència, els originaris de Romania (i els de la UE15) serien el grup que en major proporció ha completat el procés de reagrupament dels cònjuges, en lloc de ser els marroquins com es podria esperar tenint en compte la seva major antiguitat d'assentament a Catalunya. En canvi, els marroquins sí que apareixen sobrerrepresentats entre els qui importen als seus cònjuges i entre

Taula 5.
Combinació trajectòria migratòria i matrimonial per sexe, percentatges horitzontals

	Homes (%)	Dones (%)
Reagrupant potencial (encara sense reagrupar)	61	39
Reagrupant	78	22
Reagrupat	18	82
Migració conjunta de la parella	54	46
Reagrupant potencial sobrevingut	90	10
Reagrupant sobrevingut	92	8
Reagrupat sobrevingut	4	95
Reagrupat per autòcton/a	39	61
Es casa amb un altre immigrant després d'arribar a Espanya	50	50
Es casa amb autòcton després d'arribar a Espanya	47	53
Encara no casat/a	60	40
Altres (separats, divorciats, vidus, informació incompleta o contradictòria)	43	57
Total (%)	54	46

Font: ENI 2007. Percentatges ponderats.

els que, encara casant-se a Espanya, ho fan amb altres immigrants. Tampoc no sorprèn massa la sobrerepresentació dels EU-15 entre els quals es casen amb autòctons, sigui abans o després de la migració. Més difícil d'explicar resulten tant la sobrerepresentació dels colombians en la categoria dels qui importen als seus cònjuges des del país d'origen, com la infrarepresentació dels equatorians en aquesta, sobretot tenint en compte la joventut d'aquest flux cap a Espanya. Dit d'una altra manera, per què els marroquins sí que importen als seus cònjuges i els equatorians no? És perquè la política d'immigració espanyola crea incentius per a aquest tipus de migració familiar entre els primers però no entre els segons? O perquè les parelles que els equatorians poden trobar en la seva comunitat de compatriotes a Espanya no difereixen substancialment de les seves alternatives al mercat matrimonial de l'Equador, però les dels marroquins sí? Sens dubte,

aquestes són les preguntes que mereixen una resposta si volem entendre millor com els immigrants realitzen les seves eleccions de parella i quins són els factors que realment hi influeixen.

Taula 6.
Combinació de trajectòria migratòria i matrimonial per país de naixement, percentatges horitzontals

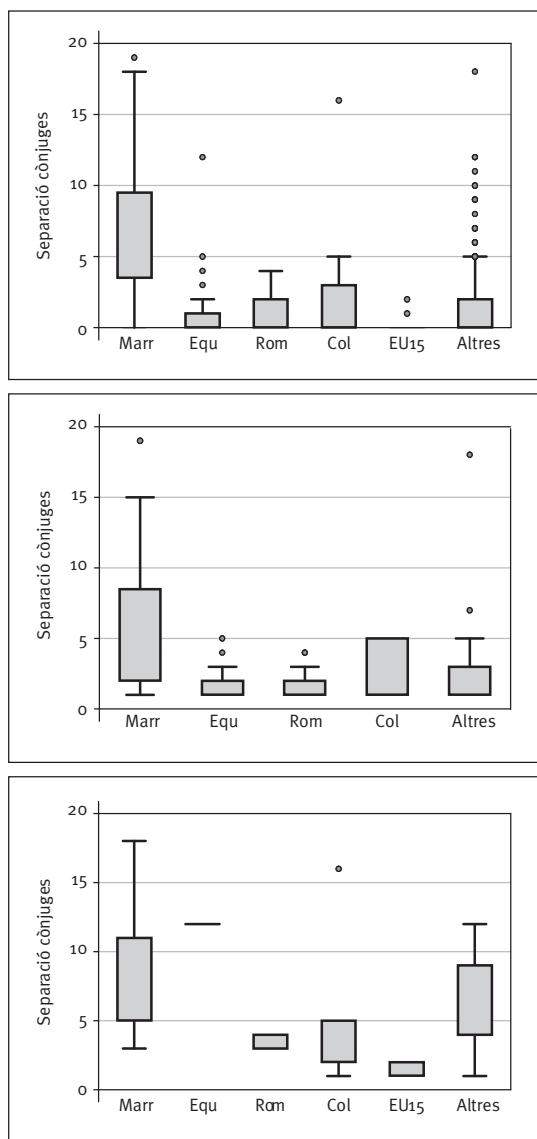
	Marroc	Equador	Romania	Colòmbia	EU-15	Altres
Reagrupant potencial (encara sense reagrupar)	17	9	2	8	0	64
Reagrupant	25	15	23	5	0	32
Reagrupat	28	11	11	2	0	48
Migració conjunta de la parella	3	6	9	7	10	65
Reagrupant potencial sobrevingut	44	4	0	3	2	48
Reagrupant sobrevingut	55	0	4	13	2	27
Reagrupat sobrevingut	49	1	6	4	2	37
Reagrupat per autòcton/a	1	1	1	1	18	78
Es casa amb un altre immigrant després d'arribar a Espanya	27	10	4	7	4	48
Es casa amb autòcton després d'arribar a Espanya	6	6	4	7	12	65
Encara no casat/a	10	9	7	5	9	60
Altres (separats, divorciats, vidus, informació incompleta o contradictòria)	18	9	3	5	8	56
Total (%)	16	8	6	6	8	57
N	236	134	88	91	143	697

Font: ENI 2007. Percentatges ponderats.

El diferent predomini d'una o una altra categoria en funció de l'origen ens fa pensar que, segurament, també això es reflecteixi en el temps transcorregut per al reagrupament dels cònjuges, com de fet confirma el gràfic 2. En ell queda representada la dispersió de cada grup d'origen respecte al temps tardat a rea-

Gràfic 2.

Temps transcorregut fins al reagrupament del cònjuge, per origen i tipus de reagrupament practicat (qualsevol, en sentit estricte o derivat d'importació)

Font: ENI 2007 (INE). Elaboració pròpia.

grupar-se amb el cònjuge a Catalunya, distingint els resultats per al conjunt de les parelles que han participat en algun tipus de reagrupament familiar (gràfic gran superior), per a les parelles que participen en reagrupament en sentit estricte, excloent la migració conjunta dels cònjuges (gràfic central), i per a les parelles que participen en reagrupament sobrevingut (gràfic inferior).¹⁰ Com es pot apreciar amb claredat, els marroquins tarden sistemàticament més a reagrupar-se amb els seus cònjuges a Espanya, fins i tot si eliminem de la mostra els qui participen en reagrupament sobrevingut, més lent per a tots els grups. Si això és una mica desitjable o no des del punt de vista de la integració és també alguna cosa que valdria la pena investigar de manera empírica i debatre.

INCIDÈNCIA I RITME DEL REAGRUPAMENT DELS FILLS MENORS A CATALUNYA SEGONS L'ENI. VARIACIONS PER GÈNERE I PROCEDÈNCIA

Pel que fa al reagrupament dels fills menors d'edat per part dels immigrants residents a Catalunya el 2007 i, en línia amb el trobat per al cas dels cònjuges, sorprèn constatar de nou fins a quin punt el procés de reagrupament familiar –almenys de la família nuclear– ha estat completat ja per una gran proporció dels immigrants que viuen a Catalunya. En primer lloc, en el moment de l'enquesta, ja s'havia reagrupat al cinquanta-vuit per cent dels menors reagrupables pels pares immigrants inclosos a la nostra mostra. I és més, el seixanta-u per cent d'aquests pares van declarar que ja havien reagrupat tots els seus fills menors a Catalunya; davant d'això, només un quatre per cent dels progenitors immigrants amb fills menors reagrupables que vivien a Catalunya el 2007 van manifestar haver reagrupat tan sols part dels seus fills menors, però no tots. El trenta-cinc per cent restant

.....

10. La línia central dins de les caixes representa la mediana de la distribució, és a dir, el temps que va tardar a reagrupar-se la meitat del grup en qüestió. Dins de la caixa tenim al 50% del grup i els serrells inferior i superior representen la dispersió del grup quant al temps que han trigat a reagrupar (més o menys de 1,5*Rang Interquartil·lic (diferència entre l'extrem superior i inferior de la caixa). Finalment, els punts per sobre representen els casos extrems dins de cada grup, és a dir, els individus que van tardar més a reagrupar a seu espòs/a a Espanya.

Taula 7.**Percentatge de fills menors nascuts fora d'Espanya ja reagrupats pels seus pares a Catalunya el 2007**

% de fills menors ja reagrupats	Marroc	Equador	Romania	Colòmbia	EU15	Altres	Total
0	21	32	19	47	7	42	36
25	0	2	0	4	0	0	1
33	0	1	0	0	0	1	0
50	1	2	11	7	10	1	2
66	0	1	0	0	0	0	0
100	78	62	70	43	82	56	60
Total	100	100	100	100	100	100	100
N	67	68	29	39	10	221	434

Font: ENI 2007 (NE). Percentatges ponderats.

dels immigrants amb fills menors reagrupables encara no n'havia portat cap a Espanya (encara que gairebé un seixanta per cent tenia només un fill reagrupable menor d'edat). Per tant, les xifres anteriors ens permeten afirmar que a Catalunya el patró habitual de reagrupament dels fills menors és el reagrupament de tots els fills en bloc i no escalonat (si bé s'observa algun esglaonament a mesura que augmenta el nombre de potencials fills reagrupables, com era d'esperar). Finalment, i per si l'anterior fos poc vistós, dels fills que eren majors d'edat en el moment de l'enquesta un trenta-u per cent també vivia amb almenys un dels seus progenitors a Catalunya (gairebé dos terços d'ells van arribar a Espanya sent menors d'edat i, per tant, van ser reagrupats també pels seus pares).

Per origen, les variacions queden resumides a la taula 7. La immensa majoria dels originaris de la UE-15, del Marroc i Romania han reagrupat ja tots els seus fills menors reagrupables (vuitanta-dos per cent, setanta-vuit i setanta per cent, respectivament); els equatorians se situen lleugerament per sobre de la mitjana, en haver reagrupat dos terços dels seus fills menors reagrupables i, finalment,

colombians i bolivians, dominicans i peruans –que conformen el gruix de la categoria residual ‘d’altres’– per sota d’aquesta, amb percentatges entre el trenta-set i el quaranta-cinc per cent. Només argentins i xinesos, dins del grup ‘d’altres’, se situarien per sobre de la mitjana, amb percentatges del setanta-vuit i el noranta-cinc per cent. De tota manera, és important insistir que la mida de les mostres és massa petita per a alguns grups, la qual cosa, sens dubte, resta fiabilitat als resultats.

CONCLUSIONS

D’acord amb les anàlisis anteriors, és evident que la immensa majoria dels qui eren potencials reagrupants a la seva arribada a Espanya, ja han consumat el procés de reagrupament del cònjuge a Catalunya, tant dels seus cònjuges com de gran part dels seus fills menors; i que en moltes ocasions ho van fer al marge del procediment legalment establert per a això. L’explicació sembla senzilla: el sistema de gestió de les sol·licituds de reagrupament familiar ha resultat extraordinàriament lent en la major part del període analitzat i, paral·lelament, el control sobre la irregularitat ha estat relativament lax. Ambdues circumstàncies han convertit la migració irregular (entrada amb visat de turista i posterior residència irregular) en una alternativa ‘rendible’ per als qui volien reunir-se amb els seus familiars a Catalunya i, possiblement, també treballar aquí. Tanmateix, aquesta descripció general planteja algunes preguntes interessants, d’innegable transcendència pràctica a l’hora de dissenyar polítiques d’admissió i integració més realistes en el futur pròxim. Entre elles, sens dubte, la relacionada amb els motius que subjeuen a la importació de cònjuges davant la formació de famílies amb altres immigrants ja residents aquí resulta particularment rellevant, si tenim en compte que, d’acord amb les nostres anàlisis, entorn d’un terç dels qui van venir solters han elegit aquesta opció i que, a més, hem comprovat que són precisament aquest tipus de parelles les que més triguen a reagrupar-se a Catalunya, amb les implicacions que això pugui tenir sobre l’acomodació ulterior dels reagrupats i els seus descendents en la societat catalana. Si els que segueixen solters i els que van adquirint edat de formar parella optaran per aquest tipus de

matrimonis transnacionals en proporció igual, major o menor que els seus predecessors, depèn de múltiples factors. Tanmateix, és possible que les polítiques d'admissió, sobretot si esdevenen especialment restrictives en els pròxims anys, puguin convertir-se en incentiu per a la intensificació d'aquest tipus d'unions que obren una porta d'entrada legal per a immigrants que no podrien accedir al país per canals alternatius.

Bibliografia

ALCALDE, R. (2008). "Els reagrupaments familiars a Catalunya: evolució i característiques dels fluxos de reagrupament familiar". A LARIOS, M. J. i NADAL, M. (directores), *La immigració a Catalunya avui. Anuari 2007*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill i Editorial Mediterrània. Pàgs. 113-135.

CELIKAKSOY, A. (2006). *Marriage behaviour and labour market integration: the case of the children of guest worker immigrants in Denmark*. [Ph. D. Thesis]. Aarhus: Aarhus School of Business.

FREEMAN, G. (1995). "Modes of Immigration Politics in Liberal Democratic States", *International Migration Review*, 29 (4). Pàgs. 881-903.

GONZÁLEZ-FERRER, A. (2006). "Who do immigrants marry? Partner choice of single immigrants in Germany", *European Sociological Review*, vol. 22, núm. 2 (abril).

GONZÁLEZ-FERRER, A. (2008a). *Estrategias Familiares y Laborales en la Emigración*. Madrid: Consejo Económico y Social. [Premi Tesis Doctorals del CES, 2007].

GONZÁLEZ-FERRER, A. (2008b). "El reagrupamentn familiar en España. Algunas cifras para el debate", *Anuario de Inmigración 2008*. Barcelona: CIDOB. Pàg. 120-138.

HOOGHIEMSTRA, E. (2001). "Migrants, Partner Selection and Integration: Crossing Borders?", *Journal of Comparative Family Studies* núm. 32. Pàg. 609-626.

JASSO, G. i ROSENZWEIG, M. (1986). “Family Reunification and the Immigration Multiplier: Us Immigration Law, Country of Origin Conditions and the Reproduction of Immigrants”, *Demography* núm. 23. Pàg. 291-311.

JASSO, G. i ROSENZWEIG, M. (1989). “Sponsors, Sponsorship and the Immigration Multiplier”, *International Migration Review* núm. 23. Pàg. 856-888.

LIEVENS, J. (1999). “Family-Formation Migration from Turkey and Morocco to Belgium: The Demand for Marriage Partners from the Countries of Origin”, *International Migration Review* núm. 33. Pàg. 717-744.

NIELSEN, H. S.; SMITH, N. i CELIKAKSOY, A. (2009). “The Effect of Marriage on Education of Immigrants: Evidence from a Policy Reform Restricting Marriage Migration”. *Scandinavian Journal of Economics* núm. 111. Pàg. 459-488.

SASSEN, S. (1996). *Losing control? Sovereignty in an Age of Globalization*. Nova York: Columbia University Press.

**2 Les sol·licituds d'autoritzacions de residència
per reagrupament familiar a Catalunya. Breu
descripció estadística**

Rosalina Alcalde Campos

INTRODUCCIÓ

L'objectiu d'aquest capítol és fer una descripció estadística de les dades referents a les sol·licituds d'autoritzacions de residència per reagrupament familiar presentades en les diferents subdelegacions del Govern a Catalunya entre els anys 2004 i 2008, posant en relleu les principals característiques d'aquests fluxos a cadascuna de les províncies catalanes. A diferència del capítol presentat en l'anuari del 2007 sobre els reagrupaments familiars en Catalunya¹¹ en què s'oferia l'anàlisi de les autoritzacions concedides, en aquesta ocasió disposem de dades pel total de sol·licituds presentades, també les sol·licituds denegades.

La recopilació d'aquesta informació ha estat possible gràcies a la col·laboració de les subdelegacions del Govern de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona, que són les administracions encarregades de tramitar aquestes demandes en cadascuna de les províncies del territori català i per tant les que recullen la informació sobre la persona que reagrupa (reagrupant) i la persona reagrupada (reagrupat) a partir dels registres de sol·licituds.

.....

11. ALCALDE, R. (2008). "Els reagrupaments familiars a Catalunya" a María Jesús LARIOS i Mònica NADAL (dirs.) (2008). *L'estat de la immigració a Catalunya. Anuari 2007*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill i Editorial Mediterrània, Col·lecció Polítiques, 67, p. 115-135.

De les nombroses dades que es registren, les variables que explotarem aquí només fan referència al perfil de la persona reagrupada i l'any que es va presentar i es va resoldre la sol·licitud; a l'edat de la persona reagrupada en el moment que es va presentar la sol·licitud; a l'estat de la resolució;¹² i al sexe, la nacionalitat i el parentiu de la persona reagrupada. Pel que fa a l'estat de la resolució treballarem fonamentalment amb els estats de concedides (CO), concedides pendents d'entrada (CP) i denegades (DE).

Per tant, i en primer lloc, farem una descripció general de l'evolució d'aquestes sol·licituds a Catalunya i per cada província, contrastant la progressió de les concessions i les denegacions d'aquestes autoritzacions. És important remarcar que en el cas de la província de Tarragona no tenim dades del total de sol·licituds presentades, sinó només d'aquelles que van ser concedides i de les concedides pendents d'entrada.

Una vegada feta aquesta descripció, ens centrarem en les característiques de les persones reagrupades, motiu pel qual ens remetem només a les sol·licituds resoltes favorablement. Així doncs, el segon apartat analitza les sol·licituds de reagrupament concedides (CO) i les concedides pendents d'entrada (CP) considerant la nacionalitat de les persones reagrupades. A continuació es descriuen tant l'evolució com l'estructura d'edat i sexe de les persones que van obtenir una autorització de residència per reagrupament familiar durant l'any 2008 per a cada província. Finalment, s'analitza l'evolució d'aquestes autoritzacions considerant el parentiu.

.....

12. Es reconeixen els següents estats de sol·licituds de reagrupament: AR: arxivada; BA: baixa; CA: caducada; CO: concedida; CP: concedida pendent d'entrada a Espanya; CR: concedida per recurs; CS: concedida pendent d'entrada a Espanya per recurs; CT: concedida pendent d'alta a la Seguretat Social; CU: concedida pendent d'alta a la Seguretat Social per recurs; DE: denegada; DR: denegada per recurs; EX: extinció; ID: inadmissió a tràmit; MT: admesa a tràmit; NA: no admesa a tràmit; PF: possible fora de termini; RE: remesa; RR: rectificació de l'estat anterior; RV: revocada; SU: suspesa; TR: en tràmit.

L'EVOLUCIÓ DE LES SOL·LICITUDS D'AUTORITZACIÓ DE RESIDÈNCIA PER REAGRUPAMENT FAMILIAR A CATALUNYA

Durant l'any 2008 es van presentar a Catalunya 33.722 sol·licituds d'autorització de residència per reagrupament familiar. Hem de recordar que aquesta xifra és aproximada, ja que per Tarragona no disposem de les dades sobre el total de sol·licituds sinó només de les dades sobre les sol·licituds concedides (CO) i les concedides pendents d'entrada (CP). Així doncs, el volum total de sol·licituds és probablement més gran. Com és d'esperar, Barcelona és la província amb un nombre més gran de sol·licituds.

Taula 1.
Evolució de les sol·licituds d'autoritzacions de residència per reagrupament familiar. Catalunya, 2004-2008

	2004	2005	2006	2007	2008
Barcelona	23.431	11.025	21.577	29.781	25.421
Girona	4.447	4.103	6.001	5.170	4.297
Lleida	106	2.617	3.121	3.217	2.053
Tarragona*	4.402	4.097	5.397	1.801	1.951
Total Catalunya	32.386	21.842	36.096	39.969	33.722

*Només es comptabilitzen les sol·licituds en estat de resolució CO i CP.

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per les subdelegacions del Govern de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona.

No obstant això, tal i com podem veure al gràfic 1, s'observa un comportament diferenciat en la manera com evolucionen les sol·licituds entre les diverses províncies catalanes.

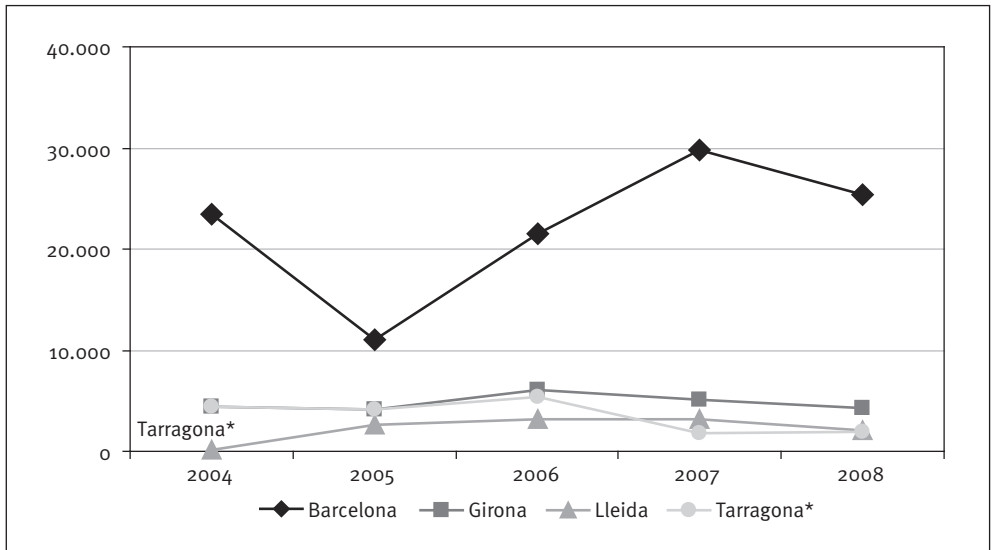
Per tal de descobrir millor aquestes tendències diferenciades, prendrem com a indicador l'índex de creixement, considerant com a any base l'any 2004.¹³

.....

13. Els índexs, o números índexs, tenen com a finalitat mesurar i comparar les diferències de magnitud d'un fenomen que varia en el temps, o que varia respecte de l'espai o la circumstàn-

Gràfic 1.

Evolució de les sol·licituds d'autoritzacions de residència per reagrupament familiar. Catalunya, 2004-2008

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per les subdelegacions del Govern de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona.

Prenent com a valor de referència l'any 2004 (per exemple, Barcelona 23.431=100), en termes generals s'aprecia que el 2005 al conjunt de Catalunya es produeix una baixada en la demanda d'aquestes autoritzacions. No és fins al 2006 que torna a augmentar el nombre de sol·licituds presentades, un 11,5% respecte a l'any 2004, un 23,4% el 2007 i un 4,1% el 2008. Amb tot, el comportament de la província de Barcelona demostra que en aquesta zona la pujada de sol·licituds no es produeix fins al 2007 mentre que a Girona i a Tarragona el nombre de demandes de l'any

.....
cia. Es tracta doncs d'una comparació, de valor relatiu i de manera sintètica, de dues situacions anomenades respectivament "situació base" (Sbase) i "situació actual" (Sactual), i s'acostuma a calcular amb base 100.

$$I_{100} = \frac{S_{actual}}{S_{base}} \cdot 100$$

Taula 2.

Índex de creixement de les sol·licituds d'autoritzacions de residència per reagrupament familiar, per província. Catalunya, 2004-2008

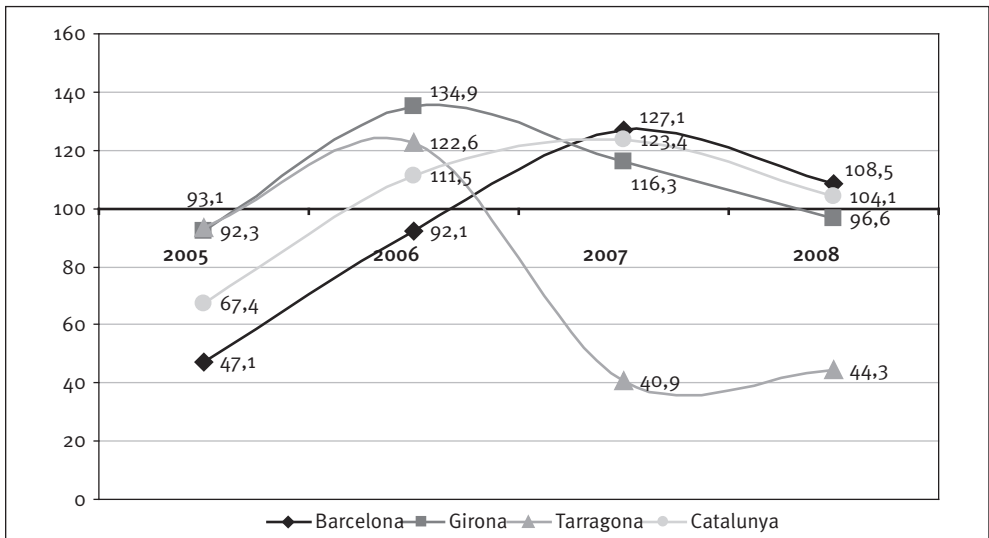
	2004	2005	2006	2007	2008
Barcelona	100	47,05	92,09	127,10	108,49
Girona	100	92,26	134,94	116,26	96,63
Lleida	100	2.468,87	2.944,34	3.034,91	1.936,79
Tarragona*	100	93,07	122,60	40,91	44,32
Total Catalunya	100	67,44	111,46	123,41	104,13

*Només es comptabilitzen les sol·licituds en estat de resolució CO i CP.

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per les subdelegacions del Govern de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona.

Gràfic 2.

Índexs de creixement de les sol·licituds d'autoritzacions de residència per reagrupament familiar. Catalunya, Barcelona, Girona, Tarragona, 2004-2008*

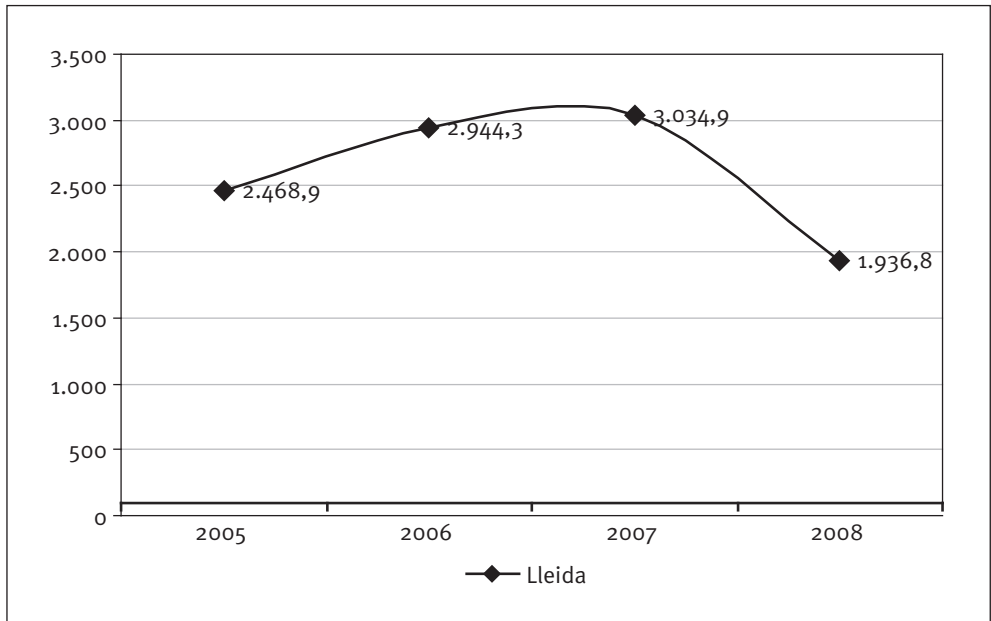

* El gràfic creua l'eix al 100, que és el nostre valor de referència, per tal que s'observi quins valors hi estan per sota (decreixement) i quins per sobre (creixement).

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per les subdelegacions del Govern de Barcelona, Girona i Tarragona.

Gràfic 3.

Índexs de creixement de les sol·licituds d'autoritzacions de residència per reagrupament familiar. Lleida, 2004-2008

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per la subdelegació del Govern de Lleida.

2008 és inferior al del 2004 –un 4% i un 56%, respectivament–, cosa que està clarament relacionada amb l'increment de població estrangera experimentat en aquestes províncies en els últims anys i amb els canvis en els perfils i les pautes d'assentament dels col·lectius immigrants.

D'altra banda, el comportament dels fluxos de reagrupament a Lleida presenta una tendència molt divergent de la de la resta de Catalunya. Entre els anys 2005-2008 ha experimentat uns augments superiors al 1.000% i al 2.000%.

El creixement de les sol·licituds de l'any 2007 probablement és una conseqüència del procés de regularització extraordinari del 2005,¹⁴ cosa que també explicaria la davallada en la demanda de l'any 2008, per altra banda molt palesa en les províncies de Girona i Tarragona (mentre que a la província de Barcelona continua creixent des de l'any 2007, encara que amb menys intensitat).

La taxa de creixement –o creixement interanual¹⁵– ens indica de manera més precisa aquest canvi de ritme en el volum de demandes a cada província any rere any (taula 3). S'observa, per tant, com a totes les províncies catalanes, amb l'excepció de Lleida, es produeix un creixement negatiu l'any 2005, especialment a la província de Barcelona. Girona i Tarragona tornen a tenir creixement negatiu l'any 2007 i finalment, l'any 2008 es produeix una baixada general de sol·licituds, encara que menys acusada a la província de Tarragona.

Taula 3.

Taxa de creixement de les sol·licituds d'autoritzacions de residència per reagrupament familiar, per província. Catalunya, 2004-2008

	2004	2005	2006	2007	2008
Barcelona	.	-0,53	0,96	0,38	-0,15
Girona	.	-0,08	0,46	-0,14	-0,17
Lleida	.	23,69	0,19	0,03	-0,36
Tarragona*	.	-0,07	0,32	-0,67	0,08
Total Catalunya	.	-0,33	0,65	0,11	-0,16

*Només es comptabilitzen les sol·licituds en estat de resolució CO i CP.

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per les subdelegacions del Govern de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona.

.....
14. Es tractaria, per tant, de sol·licituds presentades per persones que una vegada adquirida l'autorització de treball i residència han complert amb el requisit de residència legal d'un any per tal de presentar una sol·licitud d'autorització de residència per reagrupament familiar.

15. La taxa de creixement o creixement interanual té un caràcter dinàmic, i expressa la relació d'una proporció numèrica existent entre dues sèries de dades, en el sentit de creixement relatiu d'una magnitud al llarg del temps. Per calcular una taxa es divideix l'increment real de la magnitud durant el període considerat per la grandària de la població al començament del mateix període.

$$Taxa = \frac{(A_{t+1} - A_t)}{A_t}$$

La majoria de les sol·licituds d'autoritzacions de residència per reagrupament familiar presentades a Catalunya durant aquests últims anys han estat resoltes favorablement i per tant, l'estat de les sol·licituds estadísticament més habitual és el de les autoritzacions concedides (CO) i les concedides pendents d'entrada (CP) (vegeu la taula 4 i la taula 5). Les denegacions (DE) són el tercer estat més nombrós. Cal assenyalar, però, que si comparem aquestes dades amb les pre-

Taula 4.
Evolució de les sol·licituds d'autoritzacions de residència per reagrupament familiar en estat CO i CP, per província. Catalunya, 2004-2008

	2004	2005	2006	2007	2008
Barcelona	22.348	10.315	19.367	27.155	19.464
Girona	4.272	3.794	5.147	4.012	2.651
Lleida	97	1.823	1.884	1.846	1.277
Tarragona	4.402	4.097	5.397	1.785	1.949
Total Catalunya	31.119	20.029	31.795	34.798	25.341

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per les subdelegacions del Govern de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona.

Taula 5.
Evolució de les denegacions (DE) de les sol·licituds d'autoritzacions de residència per reagrupament familiar. Catalunya i províncies, 2004-2008

	2004	2005	2006	2007	2008
Barcelona	773	543	1.526	1.892	3.762
Girona	43	89	193	607	1.002
Lleida		403	836	841	508
Tarragona*
Total Catalunya	816	1.035	2.555	3.340	5.272

*No hi ha dades.

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per les subdelegacions del Govern de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona.

sentades a l'anuari anterior, s'aprecia un ball de xifres per als anys 2004, 2005 i 2006. Això s'explica perquè la base de dades proporcionada anteriorment per les subdelegacions del Govern no és la mateixa amb què s'ha treballat en aquesta ocasió, ja que és molt possible que en el transcurs del temps les subdelegacions del Govern depurin o actualitzin dades.

Els índexs de creixement ens indiquen que tot i que continua havent-hi un volum molt superior d'autoritzacions CO i CP, l'evolució de les denegacions ha estat notable en els últims anys (fins i tot sense comptabilitzar les denegacions a la província de Tarragona), i l'any 2008 han crescut a Catalunya un 546% respecte al 2004. Amb tot, la província de Girona presenta els valors més alts de creixement de les denegacions l'any 2008 –un 2.230%–; aquesta tendència ha estat una constant al llarg dels últims quatre anys.

Taula 6.

Índex de creixement de les sol·licituds d'autoritzacions de residència per reagrupament familiar en estat denegat (DE), per província. Catalunya, 2004-2008

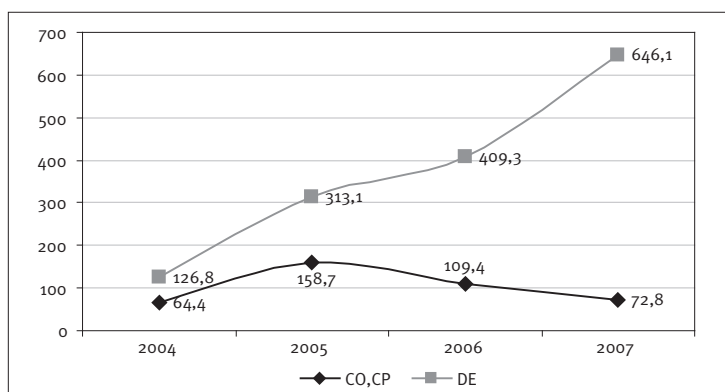
	2004	2005	2006	2007	2008
Barcelona	100	70,2	197,4	244,8	486,7
Girona	100	207	448,8	1.411,6	2.330,2
Lleida*	100	.	207,4	208,7	126,1
Tarragona	100
Catalunya	100	126,8	313,1	409,3	646,1

*valors calculats respecte al 2005.

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per les subdelegacions del Govern de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona.

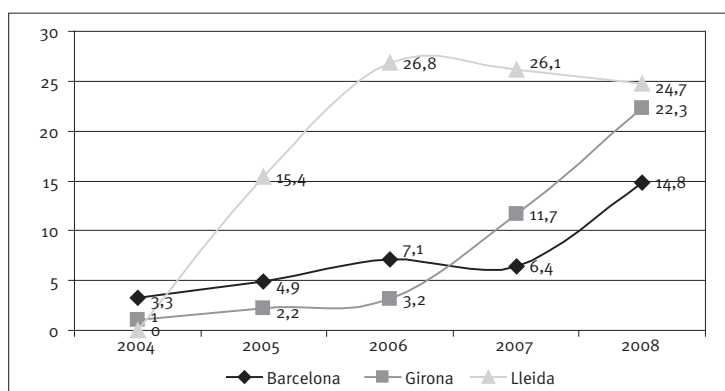
Amb tot, si considerem el percentatge de sol·licituds denegades sobre el total de sol·licituds presentades per les tres províncies de les quals disposem les dades de denegació, la de Lleida és la que presenta uns valors més elevats en els últims quatre anys.

Gràfic 4.
Índex de creixement de les sol·licituds de residència per reagrupament familiar en estat CO, CP i DE. Catalunya, 2004-2008

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per les subdelegacions del Govern de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona.

Gràfic 5.
Evolució del percentatge de denegacions d'autoritzacions de residència per reagrupament familiar sobre el total de sol·licituds presentades a cada província. Barcelona, Girona i Lleida, 2004-2008

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per les subdelegacions de Govern de Barcelona, Girona i Lleida.

Considerant el percentatge de denegacions entre els grups de nacionalitat més representatius per a les tres províncies de les quals tenim les dades sobre les resolucions desfavorables (Barcelona, Lleida i Tarragona), sembla que en termes generals durant l'any 2008 el col·lectiu pakistanès és el que va obtenir un percentatge més alt de denegacions (21,4%) si tenim en compte el total de sol·licituds presentades; aquesta tendència es fa notar de forma més notable a la província de Girona. El segueix el grup de persones dominicanes (18%), en què destaquen els casos de denegacions de Girona i Lleida; i el grup de ciutadans i ciutadanes marroquins (17%), les denegacions del qual també tenen especial incidència a Girona i Lleida. És igualment interessant observar les denegacions a ciutadans i ciutadanes xinesos a Lleida (22%), i a ciutadans i ciutadanes equatorians a Lleida i Girona (20,7% i 27,1%, respectivament).

Taula 7.
Percentatge de sol·licituds de cada nacionalitat denegades, per províncies.
Catalunya, 2008

	Girona	Lleida	Tarragona	Barcelona	Total províncies
Colòmbia	13,7	19	.	14,2	14,4
Xina	9,1	22,4	.	16,3	16,1
Equador	20,7	27,1	.	14,1	14,8
Marroc	27,6	29,3	.	12	17
Pakistan	38,5	25	.	19,4	21,4
Perú	17,7	15,6	.	11	11,5
República Dominicana	24,7	25	.	16,6	18
Senegal	13,9	15,9	.	13,8	14,2
Ucraïna	16,8	14,6	.	11,5	13,5

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per les subdelegacions del Govern de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona.

LA NACIONALITAT DE LES PERSONES REAGRUPADES

Per tal de centrar-nos en les característiques de les persones reagrupades farem servir les dades corresponents a les sol·licituds resoltes favorablement i, per tant, ens referirem a les autoritzacions concedides (CO) i concedides pendents d'entrada (CP).

La taula 8 recull les xifres absolutes de les persones la sol·licitud de les quals es va resoldre favorablement (CO i CP) a cada província i segons la nacionalitat de la persona reagrupada.

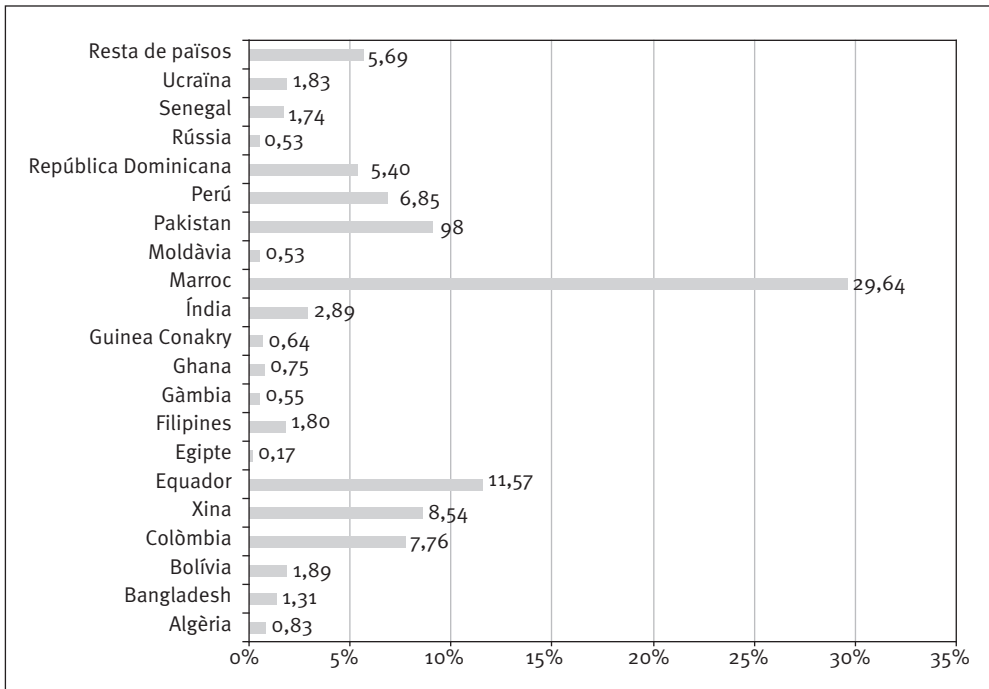
Taula 8.
Sol·licituds d'autorització de residència per reagrupament familiar en estat CO i CP segons la nacionalitat de la persona reagrupada i la província. Catalunya, 2008

	Girona	Lleida	Tarragona	Barcelona	Catalunya
Algèria	45	66	37	63	211
Bangladesh	.	6	.	326	332
Bolívia	16	12	14	437	479
Colòmbia	330	106	223	1.307	1.966
Xina	162	81	114	1.808	2.165
Equador	123	48	86	2.674	2.931
Egipte	2	14	2	26	44
Filipines	17		8	431	456
Gàmbia	4	8	4	124	140
Ghana	4	1	4	181	190
Guinea Co-nakry	8	18	2	134	162
Índia	80	10	54	588	732
Marroc	1.152	469	838	5.053	7.512
Moldàvia	47	17	35	36	135
Pakistan	149	15	133	2.003	2.300
Perú	91	26	70	1.550	1.737
República Dominicana	106	80	80	1.102	1.368
Rússia	32	7	29	66	134
Senegal	56	55	46	285	442
Ucraïna	76	127	47	213	463
Resta de països	151	111	123	1.057	1.442
Total	2.651	1.277	1.949	19.464	25.341

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per les subdelegacions del Govern de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona.

Durant l'any 2008, el 29,64% de les sol·licituds d'autoritzacions de residència CO i CP tenien com a finalitat reagrupar ciutadans i ciutadanes de nacionalitat marroquina. En l'11,57% dels casos, la nacionalitat de les persones reagrupades va ser equatoriana, en un 9% pakistanesa, seguides de la xinesa (8,5%).

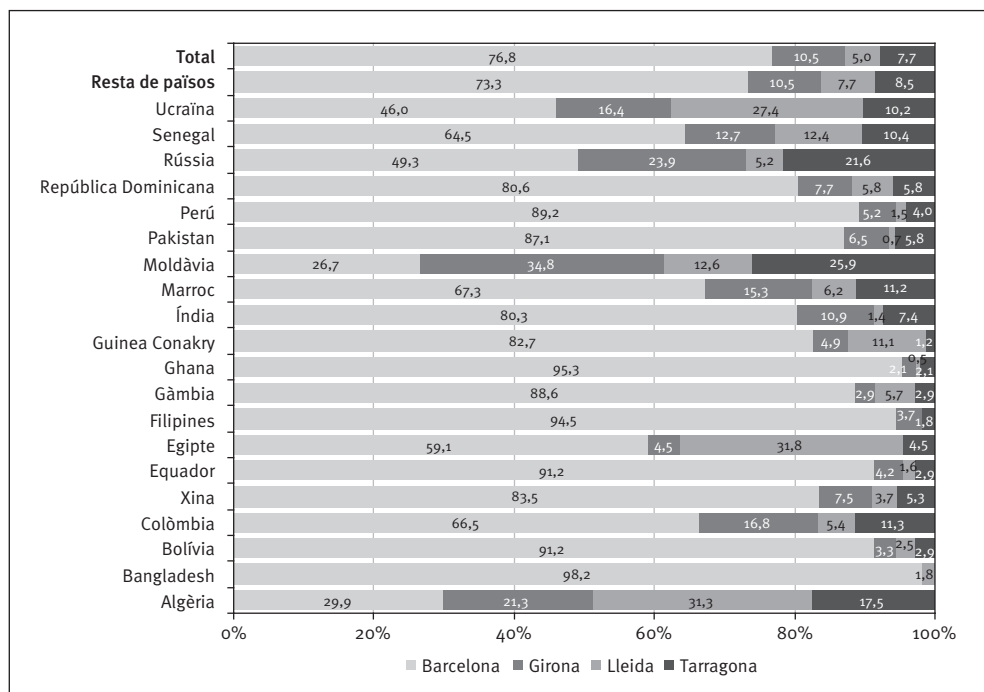
Gràfic 6.
Percentatge d'autoritzacions per reagrupament familiar en estat CO i CP segons la nacionalitat de la persona reagrupada. Catalunya, 2009

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per les subdelegacions del Govern de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona

Com es pot observar al gràfic 7, la majoria dels ciutadans i ciutadanes reagrupats es concentren a Barcelona, si bé els procedents d'Algèria presenten una major dispersió en el territori català, tal com passa també amb les persones procedents de Moldàvia, Rússia i Ucraïna.

Gràfic 7.
Distribució per províncies de les autoritzacions de residència per reagrupament familiar (CO, CP) segons la nacionalitat de la persona reagrupada. Catalunya, 2008

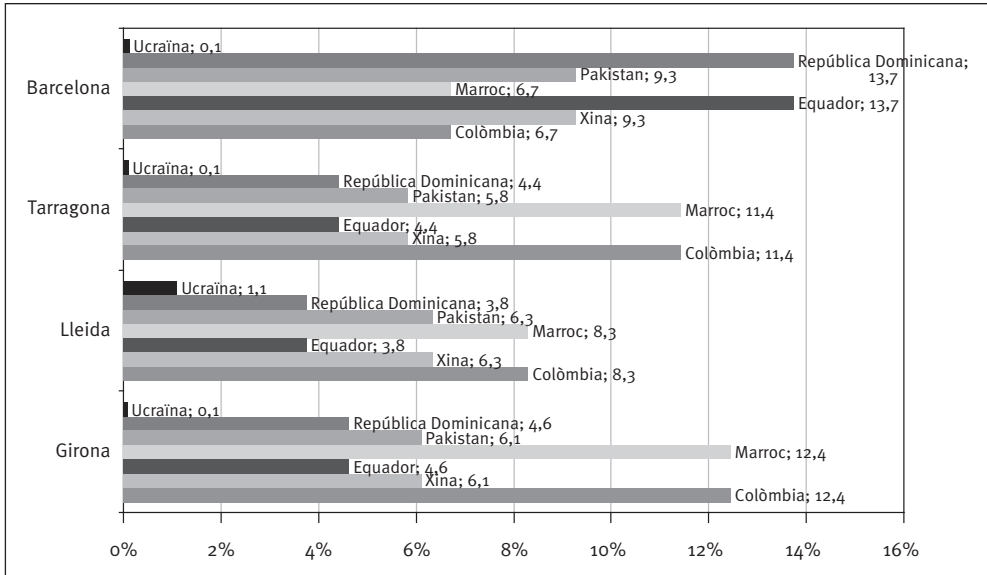

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per les subdelegacions del Govern de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona.

Des d'un altre punt de vista, el gràfic 8 permet veure el pes de cada col·lectiu en cadascuna de les províncies catalanes. És interessant destacar que tot i que els reagrupaments de ciutadans i ciutadanes marroquins són els més nombrosos, el seu pes relatiu és menor a la província de Barcelona, mentre que en aquesta província hi ha una major representació dels reagrupaments de ciutadans i ciutadanes equatorians i dominicans. En el cas de Tarragona, com en el de Girona, també resulta remarcable el reagrupament de ciutadans i ciutadanes colombians, a banda dels marroquins. Mentre que a Lleida val la pena destacar la presència

Gràfic 8.

Pes a les províncies de les principals nacionalitats de les persones reagrupades en les autoritzacions de residència per reagrupament familiar (CO i CP). Catalunya, 2008

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per les subdelegacions del Govern de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona.

del flux procedent d'Ucraïna, que encara que és petit, presenta el valor més alt en comparació de la resta de Catalunya.

Tal i com s'observa a la taula 9 a partir del càlcul de l'índex de creixement de les autoritzacions CO i CP segons les nacionalitats de les persones reagrupades es confirma que el col·lectiu marroquí, seguit de l'equatorià, és el que ha experimentat un creixement més gran de reagrupaments des de l'any 2004. Al darrere trobem els reagrupaments procedents d'Ucraïna (17,81%), el Senegal (4%) i la República Dominicana (3,7%). Mentre que les concessions de reagrupaments de la resta de les nacionalitats més representatives han experimentat un decreixe-

ment constant i notable. Igualment, l'any 2008 col·lectius com el pakistanès o el colombià han vist també com disminuïa el nombre de sol·licituds concedides i concedides pendents d'entrada; també és considerable el cas xinès.

Taula 9.

Índex de creixement de les sol·licituds d'autorització de residència per reagrupament familiar en estat CO i CP, per principals nacionalitats de les persones reagrupades. Catalunya, 2004-2008

	2004	2005	2006	2007	2008
Xina	100	118,50	51,10	97,00	55,00
Colòmbia	100	75,00	132,70	131,60	96,60
Equador	100	132,40	321,60	397,90	216,50
Marroc	100	490,50	629,60	683,40	485,90
Pakistan	100	59,10	114,00	104,90	82,80
Perú	100	96,30	93,20	89,90	73,50
República Dominicana	100	72,60	104,10	103,10	103,70
Senegal	100	111,30	112,30	112,50	104,20
Ucraïna	100	108,40	162,60	168,40	117,80

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per les subdelegacions del Govern de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona.

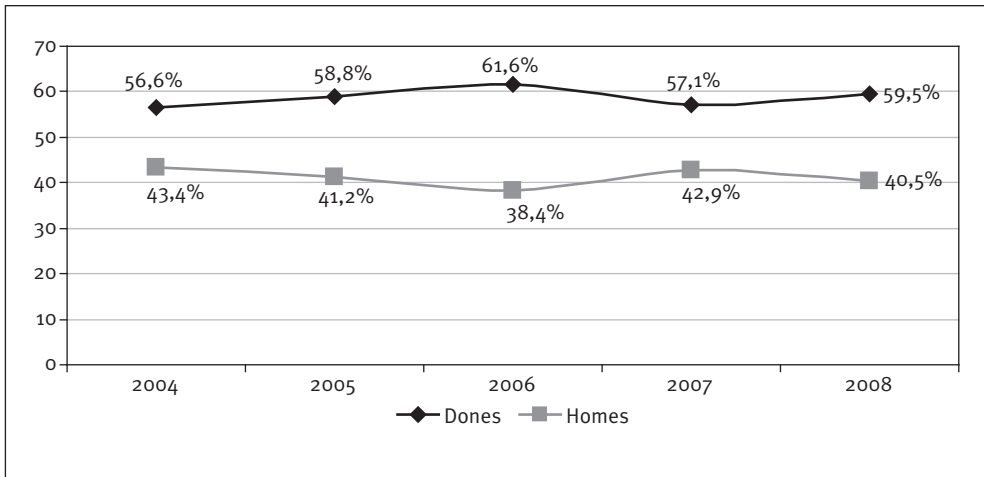
EL SEXE I L'EDAT DE LES PERSONES REAGRUPADES

A partir de les dades d'autoritzacions CO i CP, es pot afirmar que en termes generals durant els últims quatre anys les dones han estat reagrupades en major mesura que els homes, tot i que amb variacions al llarg dels darrers quatre anys; són especialment significatius els valors per l'any 2006 (gràfic 9).

Les províncies catalanes amb major feminització del flux de reagrupament familiar són Tarragona, Lleida i Girona, mentre que a Barcelona es dona una incidència lleugerament major dels reagrupaments masculins si considerem els valors totals

Gràfic 9.

Evolució dels percentatges d'homes i dones sobre el total de sol·licituds d'autoritzacions de residència per reagrupament familiar en estat CO i CP. Catalunya, 2004-2008

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per les subdelegacions del Govern de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona.

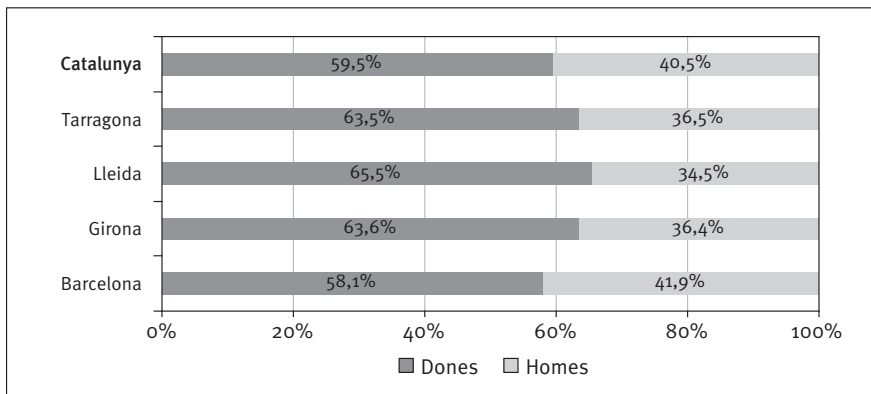
per a Catalunya. Això es deu probablement al major pes que tenen a la província de Barcelona les migracions llatinoamericanes, encapçalades en un primer moment per les dones.

Pel que fa a les edats de les persones reagrupades, cal esmentar que els menors de vint anys representaven l'any 2008 el 55% de les persones reagrupades a Catalunya.

La piràmide d'edat i sexe de les persones reagrupades a Catalunya durant l'any 2008 posa en relleu com els reagrupaments són més paritaris entre els sexes en els grups d'edat compresos entre els zero i els quinze anys, mentre que estan més intensament feminitzats a partir dels vint anys.

Gràfic 10.

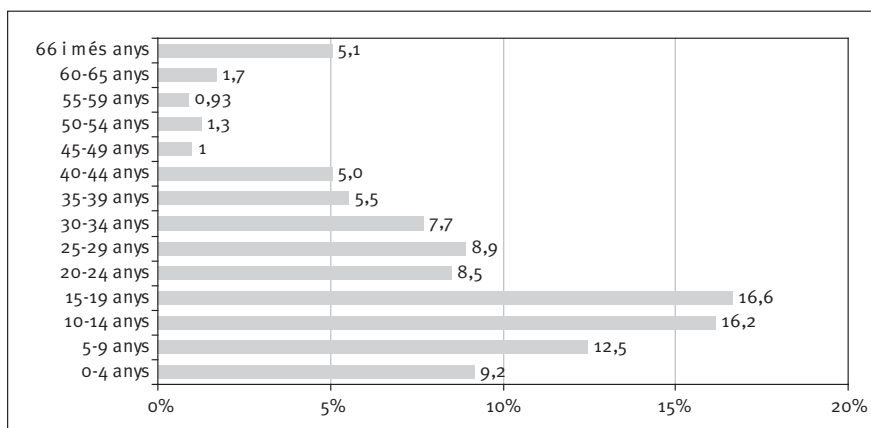
Percentatge de sol·licituds d'autoritzacions de residència per reagrupament familiar en estat CO i CP, per sexe i província. Catalunya, 2008

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per les subdelegacions del Govern de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona.

Gràfic 11.

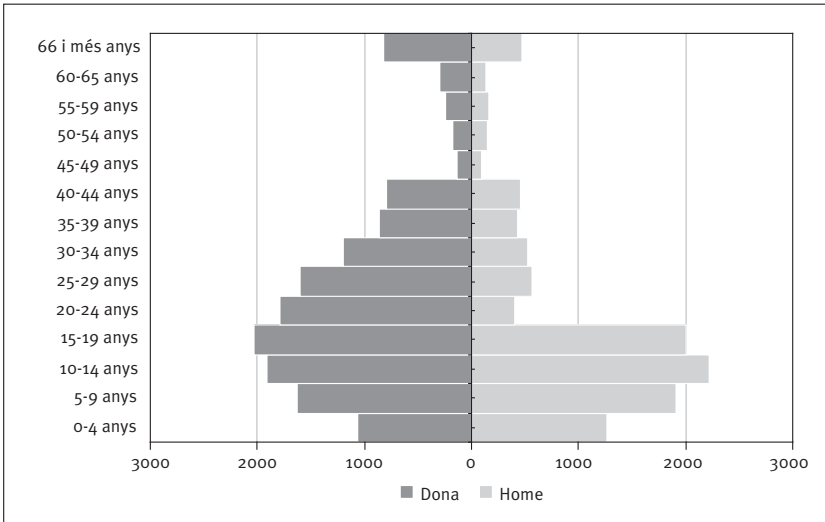
Percentatge de sol·licituds d'autorització de residència per reagrupament familiar en estat CO i CP, per grups quinquennals d'edat de les persones reagrupades. Catalunya, 2008

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per les subdelegacions del Govern de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona.

Gràfic 12.

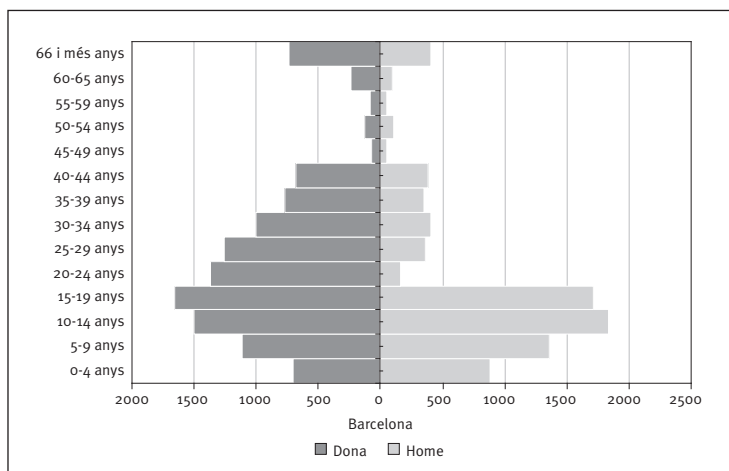
Sol·licituds d'autorització de residència per reagrupament familiar en estat CO i CP, per edat i sexe de la persona reagrupada. Catalunya, 2008

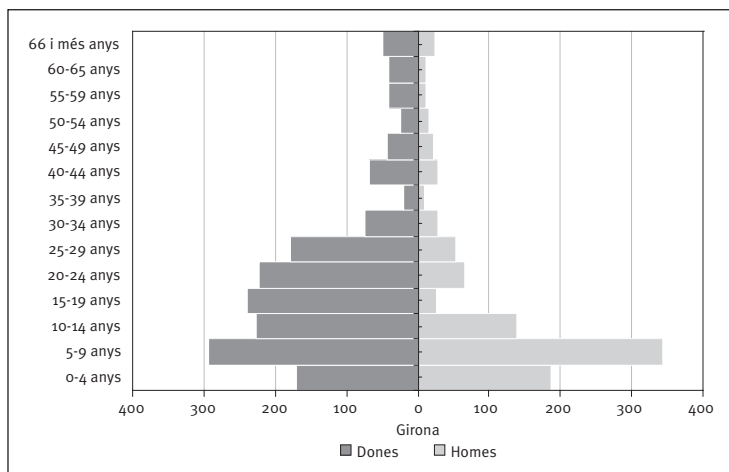
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per les subdelegacions del Govern de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona.

No obstant això, cadascuna de les províncies catalanes presenta la seva particular piràmide d'edat i sexe de les persones reagrupades. En el cas de Barcelona, l'estructura es força similar al total de Catalunya; té una major diversitat i dispersió d'edats i hi ha una major representació d'edats superiors als seixanta-cinc anys. Mentre que a Girona és considerable el pes del grup de zero a nou anys, a Lleida és destacable la representació de les edats compreses entre els quinze i els trenta-quatre anys i a Tarragona resulta interessant el reagrupament considerable de persones entre els cinquanta-cinc i cinquanta-nou anys. Aquestes divergències estan relacionades amb les diferents fases d'assentament dels col·lectius i les desiguals pautes de reagrupament familiar –qui es reagrupa i quan es reagrupa–, fet que valdria la pena investigar amb més profunditat per fer una anàlisi de les dades per a cada col·lectiu al llarg del temps i aprofundit amb un treball més qualitatiu amb famílies reagrupades de diferents nacionalitats.

Gràfic 13.
Sol·licituds d'autorització per residència en estat CO i CP, per edat i sexe de la persona reagrupada. Barcelona, 2008

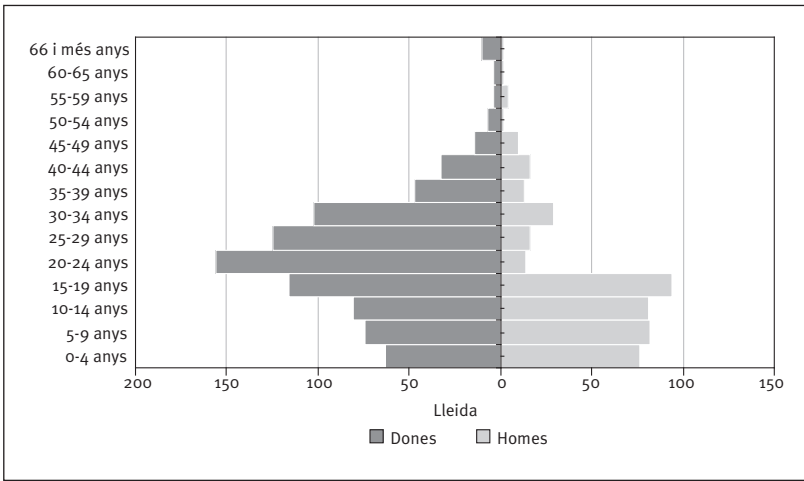

Gràfic 14.
Sol·licituds d'autorització per residència en estat CO i CP, per edat i sexe de la persona reagrupada. Girona, 2008

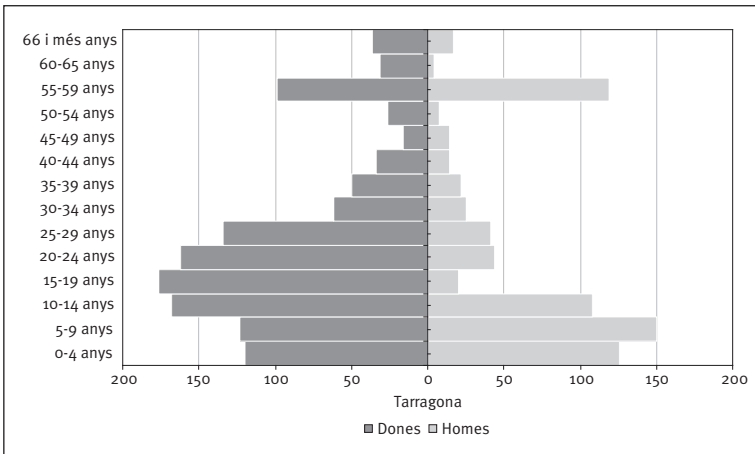
Gràfic 15.

Sol·licituds d'autorització per residència en estat CO i CP, per edat i sexe de la persona reagrupada. Lleida, 2008

Gràfic 16.

Sol·licituds d'autorització per residència en estat CO i CP, per edat i sexe de la persona reagrupada. Tarragona, 2008

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per les subdelegacions del Govern de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona.

Quins grups d'edat han experimentat un creixement més gran? Els índexs de creixement indiquen que els que més van créixer fins al 2008, i especialment l'any 2007, són els grups de més de cinquanta anys. Durant l'any 2006 són els grups majors de vint anys els que experimenten un creixement més gran, i és molt notable l'augment del grup de cinquanta-cinc a cinquanta-nou anys (que creix un 218% respecte a l'any 2004) i el grup d'edat de cinquanta a cinquanta-quatre anys (que creix un 151% respecte al 2004). L'any 2007 aquesta tendència canvia de forma bastant radical; decreixen fortament els reagrupaments entre els grups d'edats més avançats i augmenten els reagrupaments dels grups d'edat de quinze a dinou anys i de cinc a nou anys. Al 2008 retorna de nou la tendència al reagrupament de grups d'edat adults i d'adults entre els cinquanta i els

Taula 10.

Índex de creixement de les sol·licituds d'autoritzacions de residència per reagrupament familiar en estat CO i CP, per grup d'edat i any. Catalunya, 2004-2008

	2004	2005	2006	2007	2008
0-4 anys	100	39,4	57,5	64,5	64,5
5-9 anys	100	37,6	61	87,8	49,2
10-14 anys	100	72,1	88,3	113,8	74,4
15-19 anys	100	98,7	100,3	117,2	83,6
20-24 anys	100	101,2	99,7	60	113,3
25-29 anys	100	64,6	162,2	62,7	115,2
30-34 anys	100	56,7	146,1	54,1	107,8
35-39 anys	100	53,1	145,1	39,1	88,9
40-44 anys	100	59,2	144,1	35,5	124,1
45-49 anys	100	63,3	177	6,9	45,5
50-54 anys	100	79,9	251,8	8,8	113,3
55-59 anys	100	92,2	318,5	6,4	112,7
60-65 anys	100	71,5	188,9	12	97,5
66 i més anys	100	63,7	156	35,6	160,7
Total general	100	64,4	102,2	704,5	81,4

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per les subdelegacions del Govern de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona.

cinquanta-nou anys i per primer cop s'observa un augment respecte al 2004 dels majors de seixanta-cinc anys.

Les dades presentades a l'*Estat de l'educació a Catalunya. Anuari 2007*—referents als anys 2004, 2005, 2006, 2007— mostraven que els col·lectius amb els valors més alts de reagrupaments de majors de quaranta-cinc anys en termes absoluts eren el marroquí, el colombià, el pakistanès i el xinès; mentre que en termes relatius ho eren els argentins, colombians i equatorians. Seria interessant, tal com dèiem, analitzar en un estudi més ampli aquestes tendències per grup de nacionalitat i constatar fins a quin punt el reagrupament de persones majors de cinquanta-cinc anys es dóna entre les mares i pares dels residents estrangers a Catalunya i respon a una estratègia de conciliació entre la vida laboral i familiar en què els avis i àvies reagrupats tindrien cura dels néts, o bé com a estratègia de cura per als ancians que s'haurien quedat sols als països d'origen.

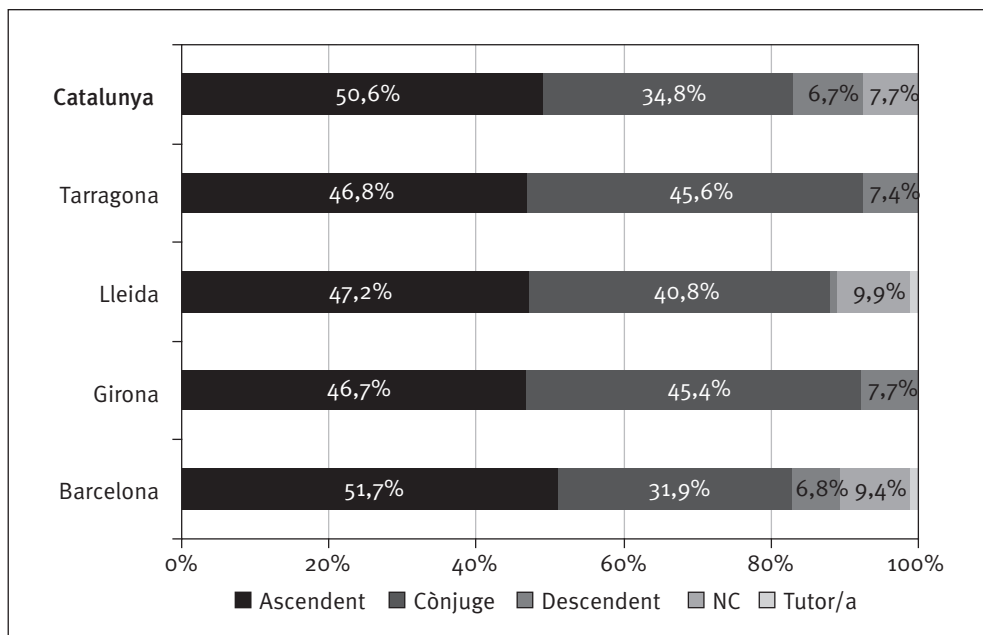
EL PARENTIU AMB LA PERSONA REAGRUPANT

Considerant els grups d'edat més representatius entre les sol·licituds d'autorització de residència per reagrupament familiar CO i CP, sembla raonable constatar que són precisament els ascendents (pares i mares) els que reagrupen en major mesura els fills. Així, l'any 2008, el 50% de les sol·licituds d'autorització de residència per reagrupament familiar en estat CO i CP van ser presentades pels ascendents, mentre que el 34% van ser de cònjuges. Si ens fixem en el comportament per cada província catalana, s'observa que en totes elles són majoritaris els reagrupaments originats pels pares i mares. Ara bé, a Tarragona, Lleida i Girona els reagrupaments originats pels ascendents són menors, en favor dels fets entre cònjuges. El gràfic 17 mostra qui fa el reagrupament (i, per tant, quin és el grau de parentiu de la persona reagrupant amb la persona reagrupada).

Pel que fa als reagrupaments originats pels fills i filles (descendents), encara que van representar un 6,7% del total d'autoritzacions en estat CO i CP durant l'any 2008, resulta interessant observar l'evolució que han tingut durant els últims

Gràfic 17.

Percentatge d'autoritacions de residència per reagrupament familiar en estat CO i CP, segons la relació de parentiu de la persona reagrupant amb la persona reagrupada i la província. Catalunya, 2008

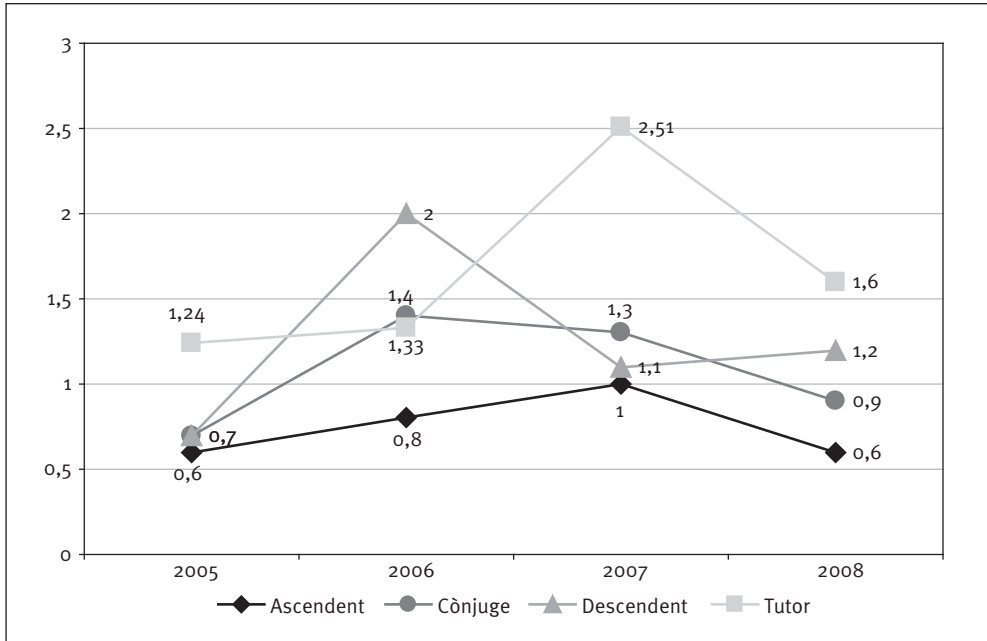

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per les subdelegacions del Govern de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona.

anys, fonamentalment durant l'any 2006. Els índexs de creixement indiquen que proporcionalment les sol·licituds presentades pels fills i/o filles, els tutors o tutores i els cònjuges han estat les que més han incrementat, la qual cosa resulta coherent amb el fet que siguin els grups majors de cinquanta anys els reagrupats que han experimentat un creixement relatiu major.

Gràfic 18.

Índex de creixement de les sol·licituds d'autorització de residència per reagrupament familiar en estat CO i CP, segons la relació de parentiu de la persona reagrupant amb la persona reagrupada. Catalunya, 2004-2008

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades per les subdelegacions de govern de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona.

CONCLUSIONS

Les limitacions raonables d'espai ens han obligat a presentar una descripció molt general de les dades de reagrupament familiar a Catalunya, concentrant la descripció per àmbits territorials, és a dir, considerant les característiques dels fluxos de reagrupament a cada província en relació amb la resolució de les sol·licituds i les característiques de les persones reagrupades. Tanmateix, les dades recopilades a partir d'aquestes sol·licituds aporten molta més riquesa per a l'estudi d'aquests

fluxos i permeten aprofundir en el coneixement d'aquests fluxos per col·lectius de nacionalitat, de sexe, d'edat i de parentiu, la qual cosa ens permet (re)conèixer la diversitat interna dels fluxos de reagrupament familiar i preveure futures tendències d'assentament de les persones immigrades residents a Catalunya. La qüestió de com ha evolucionat la concessió d'autoritzacions per nacionalitats, edats i parentius és essencial per entendre com evoluciona el model migratori a Catalunya. De la mateixa manera, les tendències de reagrupament per grups d'edat són fonamentals per preveure determinades demandes socials, com ara les vinculades a l'educació i la formació. Igualment, mereixeria una atenció especial conèixer les característiques dels fluxos de persones reagrupades majors de cinquanta anys i que, com hem vist, han crescut considerablement els últims anys i constitueixen una novetat en les tendències de reagrupament, juntament amb el creixement dels reagrupaments d'ascendents.

3 El reagrupament familiar l'any 2008 a la província de Barcelona¹⁶

Andreu Domingo Valls, Diana López-Falcón
i Jordi Bayona Carrasco

16. Aquest text s'inscriu dins del projecte de R+D "Comportaments demogràfics diferencials de la població immigrada i de llur descendència a Espanya" (CSO2008-04778/SOCI), dirigit pel doctor Andreu Domingo i finançat pel Ministeri de Ciència i Innovació, mitjançant el *Plan Nacional de I+D+I 2008-2011*.

INTRODUCCIÓ: ENTRE EL *BOOM* MIGRATORI I L'ASSENTAMENT

Amb la maduració dels corrents migratoris i l'inici del procés d'assentament el reagrupament familiar cobra cada cop més protagonisme. No totes les nacionalitats presenten la mateixa intensitat, ni segueixen les mateixes pautes de reagrupament. Les disparitats es deuen principalment a les diferències de gènere en els processos migratoris ja encetats amb anterioritat, si els pioners n'han estat els homes o les dones; però també a altres factors com el tipus d'inserció laboral o la pròpia voluntat d'assentament familiar en el territori. Així mateix, diferirà de manera substancial l'èxit dels projectes migratoris si les sol·licituds han estat aprovades o no per les subdelegacions del Govern pertinents, que fins a hores d'ara són l'Administració pública que ha disposat de la potestat per tramitar i resoldre aquestes peticions (tot i que des de 2005 els ajuntaments elaboren un informe sobre l'adequació de l'habitatge que acompanya la sol·licitud i que serà tingut en compte en la resolució final). I encara haurem d'afegir que la sort de les seves execucions reals, malgrat haver estat resoltes positivament per la subdelegació del Govern, ha estat també diversa.

La situació en què ens trobem és força singular. Per un costat el fet que els corrents migratoris dirigits a Catalunya hagin estat relativament recents, amb un augment espectacular a partir de l'entrada del nou mil·lenni, fa que el potencial

reagrupador sigui molt notable. D'altra banda, quan aquestes reagrupacions han començat a prendre volada l'impacte de la crisi econòmica sembla que està tenint uns efectes contradictoris. En conjunt, en termes relatius la crisi faria que amb la caiguda dels corrents migratoris directament lligats a la demanda del mercat de treball s'incrementés el pes del reagrupament familiar; per una altra banda, la pròpia crisi pot dissuadir del reagrupament pels efectes negatius en l'economia familiar. Dissuadir voldria dir tant retardar possibles projectes migratoris com estroncar-ne alguns que ja estaven fins i tot aprovats. Ens arriben notícies tant en un sentit com en l'altre, és a dir, que certes nacionalitats o persones estarien reagrupant amb més intensitat, mentre que d'altres haurien aturat aquest tipus de migracions, o fins i tot, al contrari, començarien a enviar els seus descendents i cònjuges al lloc d'origen (els que són migrants, però també els que han nascut a Catalunya).

Conèixer el que està passant amb el reagrupament familiar és central si volem pronunciar-nos sobre les tendències i el ritme de l'assentament dels diferents col·lectius d'immigrats a Catalunya. Si els primers vuit anys del segle XXI s'han caracteritzat pel *boom* migratori, la propera dècada, amb independència de la conjuntura econòmica, està destinada a ser un període crucial en l'assentament de la població immigrada, en el seu procés d'integració. En bona part, el destí de les persones reagrupades en depèn, alhora que ara en seran les principals protagonistes. Nova etapa per als migrants, però nova etapa, no ho oblidem, per al país.

Aquest text es proposa contestar algunes d'aquestes incògnites gràcies a les dades sobre el reagrupament familiar que la Subdelegació del Govern de Barcelona ha posat a la nostra disposició. Fins al moment, no es compta amb dades unificades ni a nivell espanyol ni a nivell català sobre el reagrupament familiar. Tot i que ens consta una iniciativa endegada en aquest sentit per l'aleshores Ministeri d'Administració Pública i l'Institut Nacional d'Estadística, en el moment d'escriure aquest text encara no hi ha cap resultat d'aquesta col·laboració. Les dades enregistrades per les diferents subdelegacions del Govern a Espanya ho han estat amb el propòsit d'explotar-les de manera exclusivament administrativa

i, per tant, s'han fet emprant metodologies, i fins i tot comptant amb organismes, completament diferents, fet que explica la inexistència de dades globals, més enllà de les més simples: el nombre de sol·licituds i el caràcter de les resolucions. Per això és important remarcar que de resultes de la col·laboració entre la Subdelegació del Govern de Barcelona i el Centre d'Estudis Demogràfics, per primer cop es pot fer una anàlisi demogràfica d'aquestes dades. Anàlisi que haurà començat amb un esforç considerable en l'harmonització i depuració dels registres existents des de 2004, que és quan a la província de Barcelona s'unifica el registre d'estrangers, fins al juny de 2009, de quan són les darreres dades que es tenen. Amb tot, hem seguit l'esperit d'aquest anuari i ens hem concentrat en l'any 2008. Per a més informació podeu consultar treballs anteriors (Domingo, León i García, 2009).

LES SOL·LICITUDS DE REAGRUPAMENT FAMILIAR

Per un cantó disposem de les dades sobre les sol·licituds de reagrupament familiar presentades a la Subdelegació del Govern a Barcelona, que engloben totes les demandes de reagrupament presentades des de 2004. A diferència de les entrades per reagrupament, que s'analitzaran més endavant i que es corresponen a les resolucions positives i finalment efectuades, les sol·licituds ens informen del volum real de demandes de reagrupament, amb independència del resultat final del procés. La diferència entre ambdues formes d'aproximar-nos al fenomen és significativa, d'una banda pel percentatge de sol·licituds denegades, que varia en funció de la nacionalitat però especialment segons l'edat, i també per l'existència d'un percentatge elevat de sol·licituds aprovades que finalment no acaben per materialitzar-se en una alta per reagrupament, fenomen rellevant per a alguna nacionalitat. També és necessari diferenciar les xifres de sol·licituds i d'entrades, tant pel seu volum com per la periodització, que varia en funció de l'extensió del procés de reagrupament, que en alguns casos supera l'any de durada.

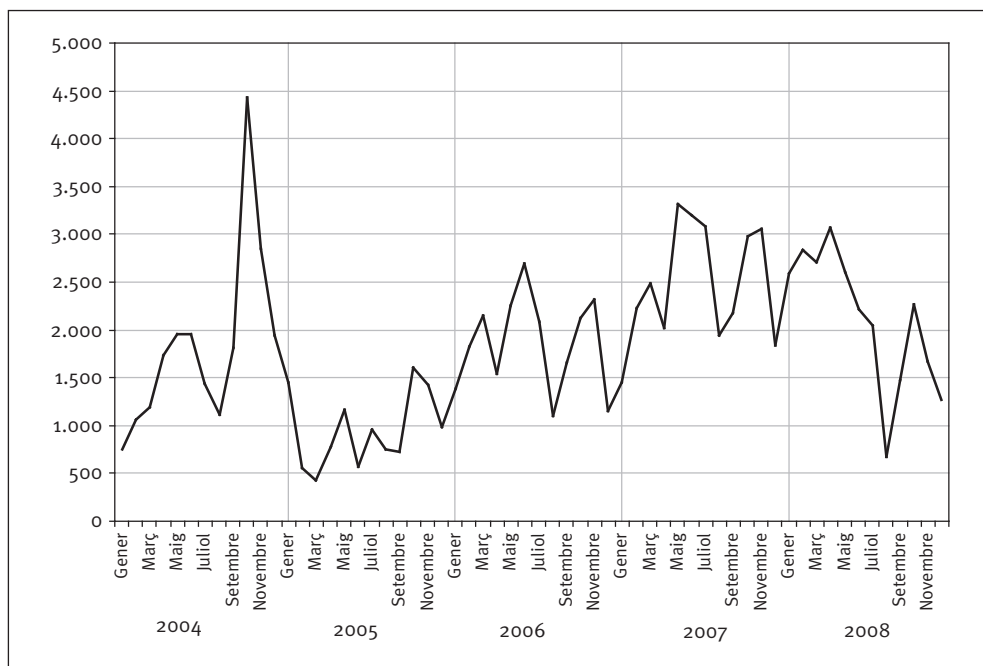
Les sol·licituds de reagrupament seran estudiades a partir de diverses bases de dades cedides des de la Subdelegació del Govern a Barcelona, les darreres ex-

tretes de la seva base administrativa a gener de 2009, i que cobreixen el període 2004-2008. Pel que fa al volum de sol·licituds presentades entre 2004 i 2008, a la província de Barcelona s'han registrat més de cent dotze mil sol·licituds de reagrupament familiar (vegeu taula 1). En l'evolució de les demandes de reagrupament (gràfic 1) s'observa com, després d'un màxim molt pronunciat l'octubre de l'any 2004, producte de l'entrada al registre de molts casos de reagrupament que no havien pogut estar considerats degut al col·lapse de les oficines administratives, en ple procés de regularització,¹⁷ és durant l'any 2007 i els primers mesos de 2008 quan es registra el nombre màxim de sol·licituds. El major nombre de sol·licituds, amb 29.780, es produeix l'any 2007, amb un lleuger descens el 2008 fins assolir les 25.421 sol·licituds. La demanda del reagrupament familiar és una decisió que depèn de la situació legal de l'estranger i que requereix haver renovat ja el primer permís de residència. D'aquesta manera, s'ha de considerar que l'any 2007 pot estar recollint les sol·licituds dels estrangers regularitzats durant l'any 2005. Pel que fa a l'any 2008, s'observen, sobretot en la segona meitat de l'any, unes xifres de sol·licituds menors que en l'any anterior, situació que podria ser causada per l'inici de la crisi econòmica, però que també pot respondre a la relació directa entre processos de regularització i la possibilitat de complir els requisits legals per poder reagrupar, sense que, a hores d'ara, ens puguem decantar per una opció o l'altra. En l'evolució temporal es constata també el menor nombre de sol·licituds dels mesos d'agost i desembre, probablement com a conseqüència dels períodes de vacances.

D'aquestes sol·licituds inicials en coneixem l'estat administratiu a gener de 2009, és a dir, si aquestes han estat concedides (aquí diferenciem entre si s'ha produït efectivament o encara estan pendents d'entrada), si han estat arxivades per problemes amb la demanda, si han estat denegades, un grup d'altres desestimades per motius diversos, i en darrer lloc aquelles que encara es trobaven en tràmit administratiu.

.....

17. És el setembre de 2004 quan les oficines de treball de la Generalitat de Catalunya se sumen a les de la Subdelegació del Govern per tramitar també els permisos de reagrupament familiar i, desencallen la demanda oculta pel col·lapse degut al procés de regularització.

Gràfic 1.**Evolució de les sol·licituds de reagrupament familiar a la província de Barcelona, 2004-2008**

Font: Registres administratius de l'Oficina d'Estrangeria de la Subdelegació del Govern a Barcelona, elaboració pròpia.

Com es pot observar a la taula 1, 86.721 persones haurien entrat a la província de Barcelona per reagrupament familiar, ja que, a més a més de tenir la sol·licitud aprovada, haurien demanat la *Tarjeta de Identidad de Extranjero*, tràmit que s'ha d'efectuar teòricament dins del primer mes d'arribada a Espanya (tot i que desconeixem la durada exacta d'aquest procediment). Des del punt de vista de les sol·licituds, la data de referència és la data en què es presenta la demanda a la Subdelegació del Govern, mentre que l'entrada per reagrupament es produeix amb un retard d'entre cinc mesos i un any, de mitjana.

Taula 1.**Sol·licituds de reagrupament familiar presentades a la Subdelegació del Govern a Barcelona en funció del seu estat, 2004-2008**

Estat de la sol·licitud	2004	2005	2006	2007	2008	Total
Arxivada	256	156	215	122	168	917
Concedida	20.465	9.402	17.349	23.065	16.440	86.721
Concedida pendent d'entrada	1.884	1.207	3.056	4.157	4.357	14.661
Denegada	773	582	1.600	1.899	3.321	8.175
Altres desestimades	14	18	57	516	736	1.341
En tràmit	4	3	9	21	399	436
Total	23.396	11.368	22.286	29.780	25.421	112.251

Font: Elaboració pròpia amb dades dels registres administratius de l'Oficina d'Estrangeria de la Subdelegació del Govern a Barcelona.

En canvi, de 14.661 persones desconexem si han entrat a Espanya el gener de 2009. D'aquestes, 4.357 són sol·licituds de 2008 que amb tota probabilitat encara no haurien completat tot el procés de reagrupament. Per contra, podem veure que bona part dels casos dels anys 2004 i 2005 no arriben a materialitzar-se. En tots dos anys, i atesa la diferència entre la data de sol·licitud i la darrera data amb dades, cal suposar que en la majoria no s'haurà efectuat l'entrada, previsió reforçada si veiem què va succeir amb les entrades de 2005: un 85,9% de les entrades es va efectuar en el mateix any o l'any posterior, un 2,2% durant el 2007, i únicament un 0,2% en els primers cinc mesos de 2008.

Les sol·licituds de l'any 2008

L'any 2008, en relació amb els anys precedents, es caracteritza pel descens en el nombre de sol·licituds ja comentat, encara que aquest fet no pugui, a hores d'ara, relacionar-se directament amb els efectes de la crisi econòmica, com a mínim fins a la segona meitat de l'any.

Per una altra banda, algunes de les variables sí que són diferents amb relació als anys precedents, en concret el nombre de sol·licituds desestimades i denegades. En el primer cas, les resolucions desestimades creixen de les cinquanta-set i el 0,3% de 2006 a les cinc-centes setze i l'1,7% de 2007, fins arribar a les set-centes trenta-sis i un 2,8% de 2008. En el segon, les denegades, el creixement és fins i tot més gran, es passa del 7,2% de les sol·licituds el 2006 al 13,1% el 2008. Entre aquestes categories, gairebé una de cada cinc sol·licituds presentades l'any 2008 hauria estat denegada, amb un canvi de tendència important amb relació a anys precedents.

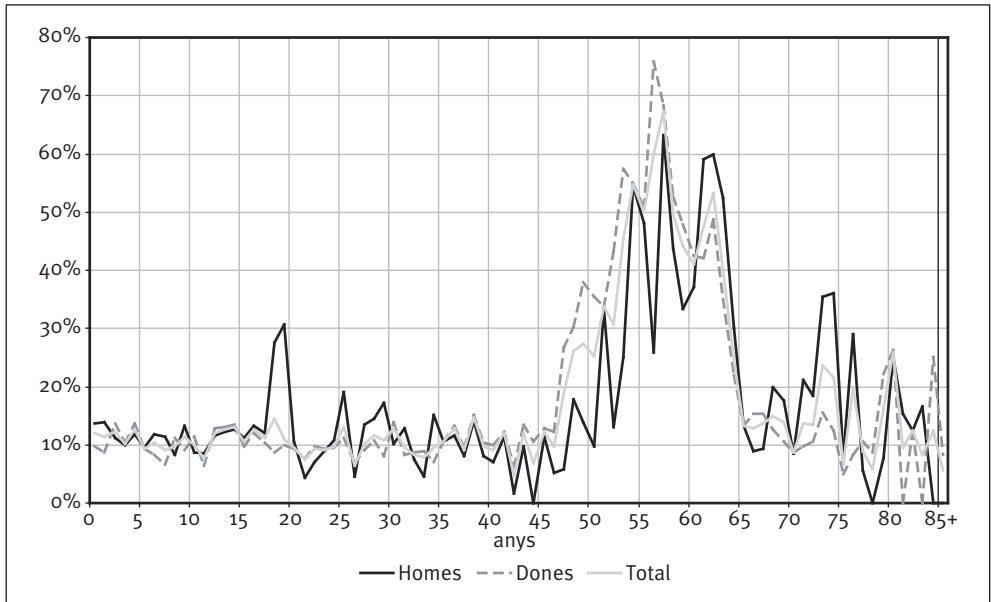
Una anàlisi d'aquestes darreres dades en funció del sexe i l'edat dels possibles reagrupats (vegeu el gràfic 2) ens indica com les denegacions es produeixen majoritàriament en aquelles sol·licituds en què el familiar a reagrupar és un ascendent (pare o mare, majoritàriament) per sota de l'edat de jubilació, en consonància amb la modificació de la Llei d'Estrangeria per limitar l'entrada per reagrupament als familiars d'aquestes característiques només per raons humanitàries.¹⁸ En aquestes edats, entre el 50% i el 76% de les sol·licituds presentades han estat finalment denegades. També destaquen el 30,7% de denegacions als homes de dinou anys, i pel seu volum, tot i que no quedin reflectides en el gràfic, cal remarcar les denegacions als setze i disset anys, edats en què es concentren bona part de les sol·licituds (2.380, 9,4% del total).

El grau de parentiu, en estreta relació amb l'edat, es mostra com un dels factors més importants en l'èxit del reagrupament, ja que rep un tractament dispar que desemboca en una taxa de denegacions desigual en funció de l'edat, i de manera paral·lela, en les concessions que finalment s'executen. En el primer cas, la majoria de sol·licituds no concedides es concentra al voltant dels disset anys (es considera l'edat en el moment de presentar la sol·licitud), amb un nombre més elevat entre els homes, tot i que per sobre d'aquesta edat sempre es denegaran més sol·licituds femenines. Destaca un segon màxim entre els

.....
18. Modificació divuitena del *Proyecto de Ley Orgànica 121/00032 de reforma de la Ley Orgànica 4/2000, de 11 de enero, sobre derechos y libertades de los extranjeros en España y su integración social*.

Gràfic 2.

Percentatge de sol·licituds de reagrupament familiar no aprovades segons l'edat durant l'any 2008

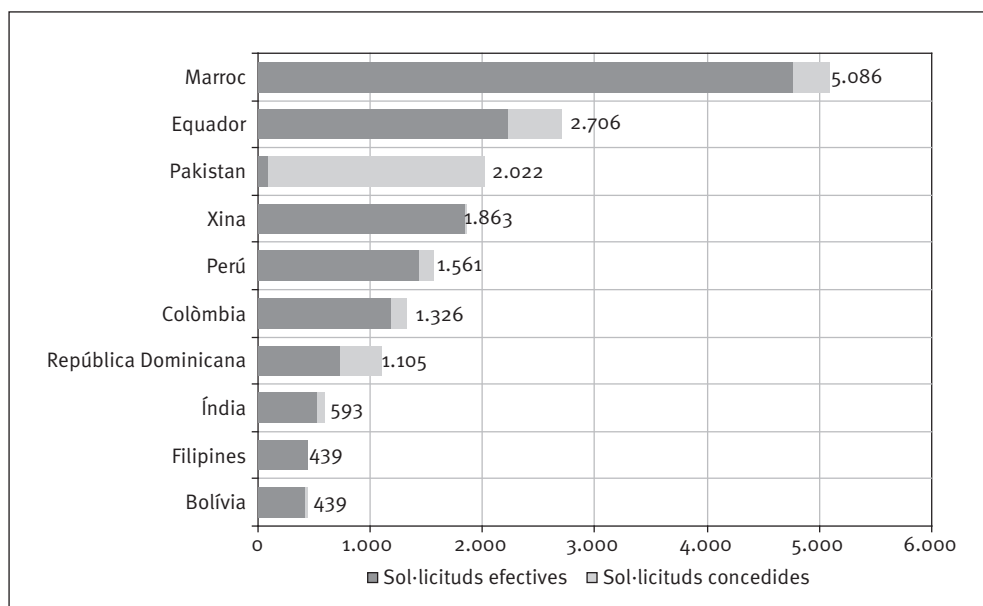
Font: Elaboració pròpia amb dades dels registres administratius de l'Oficina d'Estrangeria de la Subdelegació del Govern a Barcelona.

quaranta-vuit i els seixanta-tres anys, que s'observa de manera més nítida en el gràfic, on es representa la proporció de sol·licituds no aprovades sobre el total de sol·licituds, i on en aquestes edats se supera el 40% de sol·licituds denegades.

Per nacionalitats, durant l'any 2008 una quarta part de les sol·licituds han estat presentades per marroquins (un 24,7%), i els equatorians i els pakistanesos són les següents nacionalitats en nombre de sol·licituds, amb el 13,6 i l'11,1% respectivament. Quatre nacionalitats més superen el miler de casos: xinesos, peruans, colombians i dominicans. Aquestes xifres, si es posen en relació amb

Gràfic 3.

Sol·licituds concedides i sol·licituds efectives de reagrupament familiar. Província de Barcelona, 2008

Font: Elaboració pròpia amb dades dels registres administratius de l'Oficina d'Estrangeria de la Subdelegació del Govern a Barcelona.

els estocs de població residents a la província per a cada nacionalitat,¹⁹ ens informen que són les nacionalitats asiàtiques les que sol·liciten el reagrupament amb més intensitat. Els bengalís presentarien una taxa de dues-centes dues sol·licituds per cada mil persones empadronades, per una taxa de cent vint entre els pakistanesos, de cent tres els indis, noranta-cinc els xinesos i vuitanta-set els filipins. Destaca també el cas dels dominicans, amb cent vint-i-sis sol·licituds

.....
19. S'ha utilitzat la població a 30 de juny de 2008, a partir de les dades del Padró Continu de gener de 2008, i les dades provisionals de gener de 2009, publicades per l'INE, i únicament per a la població major de 20 anys. Aquesta població és una aproximació a la població potencialment reagrupadora, de la qual no tenim un coneixement exacte.

per mil empadronats. Llatinoamericans i marroquins es mouen en taxes similars (entre seixanta i setanta per mil), a excepció dels bolivians (catorze per mil), per les diferències en aquest cas entre empadronats i residents legals al país, producte de ser una de les darreres nacionalitats a arribar a Catalunya.

ESTRUCTURA PER SEXE I EDAT DE REAGRUPATS I REAGRUPADORS

Per dur a terme l'anàlisi de la població reagrupada i reagrupadora, hem seleccionat només les reagrupacions efectives per al període 2008, és a dir, aquells expedients de reagrupament que a més de rebre el vistiplau de la Subdelegació del Govern a Barcelona han arribat efectivament a Espanya. Per tant, en el cas dels reagrupadors la mostra comptarà només amb aquells reagrupadors amb com a mínim un familiar reagrupat efectiu a Espanya. En termes de parentiu, hem classificat la població reagrupada en tres categories: ascendents a càrrec, cònjuges i descendents. Aquesta darrera categoria aplega no només els fills consanguinis o adoptius del reagrupant, sinó també els representats legals menors de divuit anys, condició que no és aplicable en cas de persones amb algun tipus de discapacitat. Per aquesta raó podem trobar sol·licituds de reagrupament de descendents majors de divuit anys, però en un percentatge no pas significatiu, i hem de tenir en compte que com a conseqüència del temps transcorregut entre sol·licitud i arribada efectiva dels reagrupats és possible que aquells descendents menors de divuit anys arribin a la província de Barcelona un cop superada la majoria d'edat.

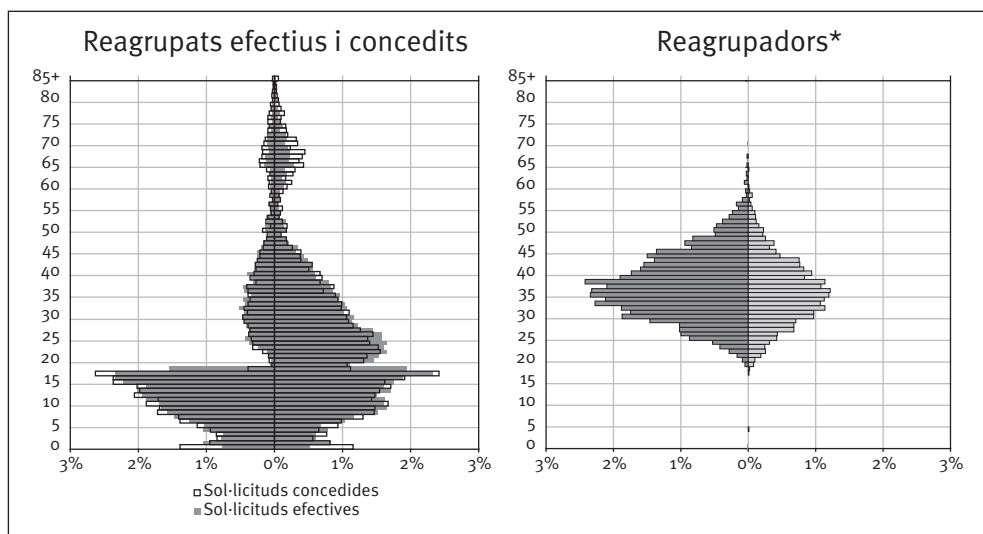
Respecte a l'estructura de la població (gràfic 4), la majoria de les 15.808 persones efectivament reagrupades durant l'any 2008 es concentren en el grup de zero a divuit anys, fet que demostra la significació dels descendents reagrupats. Aquest grup, que representa el 53,1% de les reagrupacions concedides i el 54,8% de les efectives, té una edat mitjana de 10,6 anys i, a diferència de la resta d'edats, es caracteritza per una major presència masculina (53,6%). La feminització de la població reagrupada en les edats a partir de dinou anys, en canvi, suggereix que la majoria de les reagrupacions de cònjuges són realitzades per homes, però aquest patró variarà en funció de la nacionalitat, com veurem més endavant. La població

reagrupada de seixanta-cinc anys o més és la que constitueix el col·lectiu menys representatiu a la província de Barcelona. Aquest grup, majoritàriament femení (63,8%), aplega un escàs 5,8% de les sol·licituds de reagrupament concedides, però tan sols el 3,6% de les efectives. És a dir, només el 38,8% (cinc-centes setanta-quatre persones) dels reagrupats de més de seixanta-quatre anys arriben realment a la província. La diferència entre reagrupacions concedides i efectives pot estar relacionada no només amb canvis voluntaris del projecte migratori, sinó també amb aquells derivats de la denegació del visat en el país d'origen.

La població reagrupadora efectiva consta d'un total de 9.820 persones a la província, de les quals n'hem pogut identificar el 80,7% (7.928 persones), ja que no es podran identificar aquells registres de reagrupadors amb expedient a la

Gràfic 4.

Piràmides de població de les sol·licituds de reagrupació familiar concedides i efectives i dels reagrupadors*. Província de Barcelona, 2008

*Per a aquells reagrupadors amb més d'una reagrupació efectiva, s'ha tingut en compte l'última data de sol·licitud per al càlcul de l'edat.

Font: Elaboració pròpia amb dades de la Subdelegació del Govern a Barcelona.

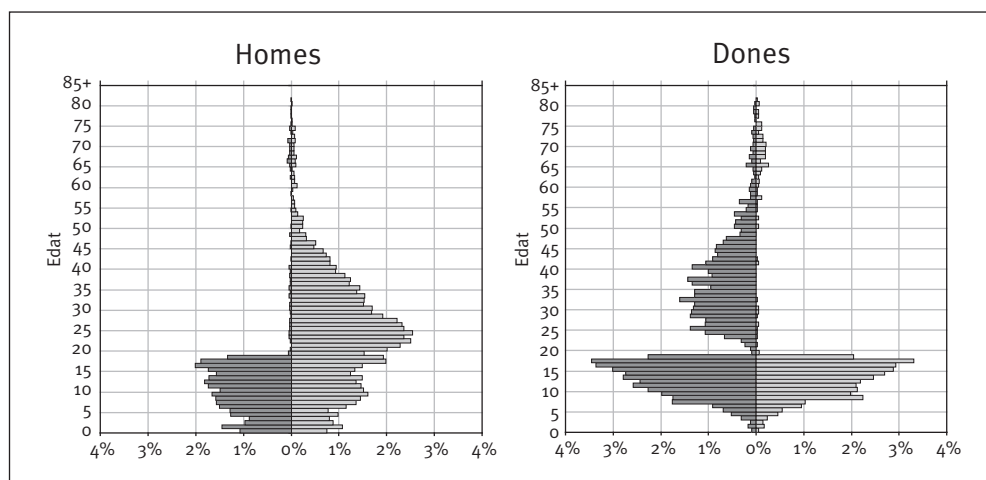
Subdelegació del Govern a Barcelona que hagin obtingut la residència permanent abans de 2004, ni els que tinguin la nacionalitat espanyola, o els titulars d'un permís de residència expedit per una altra subdelegació. En conseqüència amb la majoria femenina dels reagrupats, els reagrupadors mostren un component clarament masculí, amb el 62,4% d'homes (4.949 persones) i una edat mitjana de 35,6 anys.

La complementarietat del projecte migratori original i el reagrupament familiar queden representats al gràfic 5, no només per les diferències en les pautes de reagrupament d'homes i dones, sinó per les preferències al moment de reagrupar. Les 2.979 reagrupadores van reagrupar l'any 2008 4.193 persones –el 33,1% de tots els reagrupats i 1,4 persones per cap–, mentre que els 4.949 reagrupadors van reagrupar les 8.491 persones restants, el 66,9% del total i amb una intensitat d'1,7 persones reagrupades per reagrupador. És així com els homes reagrupen un 70,1% de dones (5.954 persones), les quals en l'interval de dinou a seixanta-quatre anys representen el 98,1% (3.792) dels seus reagrupats en aquestes edats (44,7% del total), que dóna èmfasi a el reagrupament de cònjuges. D'altra banda, les dones reagrupen un 66% d'homes (2.784 persones), però a diferència dels homes, els reagrupats en l'interval de dinou a seixanta-quatre anys representen un percentatge inferior, amb un 32% del total (1.344 persones). Malgrat la proporció baixa de reagrupats majors de seixanta-quatre anys, cal destacar el paper determinant que juga el sexe del reagrupador en aquest procés, perquè són les dones les que reagrupen una proporció més elevada de majors, amb el 3,1% del total. La diferència quant a el reagrupament de menors per raons biològiques és terriblement significativa, el reagrupament de menors és directament proporcional a la seva edat: a més edat, més reagrupament.

Abans d'examinar el perfil demogràfic dels reagrupadors i reagrupats per nacionalitat, estimarem la possible incidència del reagrupament de fet l'any 2008 a la província de Barcelona. Per fer-ho compararem els reagrupats menors de divuit anys d'una banda i els majors de seixanta-quatre de l'altra, amb les altes de persones provinents de països no comunitaris que es van produir a aquestes edats; farem servir les dades de les Estadístiques de Variacions Residencials.

Gràfic 5.

Piràmide de la població reagrupada segons el sexe del reagrupador. Província de Barcelona, 2008

Font: Elaboració pròpia amb dades de la Subdelegació del Govern a Barcelona.

En aquest sentit, el pes del reagrupament familiar en la immigració internacional extracomunitària es tradueix en un 19,1% de les entrades de l'estranger (23.667 persones) a la província de Barcelona durant l'any 2008. Aquest percentatge variarà segons les edats considerades, ja que mentre que un 63,7% de les altes (12.688 persones) entre zero i disset anys s'explica directament pel reagrupament, la proporció disminueix al 42,3% (sis-cents trenta-dues persones) per als majors de seixanta-cinc anys. Dit d'una altra manera, gairebé el 35% dels menors i prop del 60% dels majors de seixanta-quatre anys arriben en el cas dels infants amb els pares o bé són reagrupacions de fet. Com caldria esperar, el reagrupament representa un percentatge més baix de les altes enregistrades en les edats entre divuit i seixanta-quatre anys, amb un 12,7%.

Principals nacionalitats

El reagrupament familiar, com s'ha apuntat, respon a estratègies diferenciades segons la nacionalitat, en relació amb les diverses estructures per sexe i edat dels estocs de població resident. Per observar la complexitat d'aquest procés al gràfic 6 s'han representat les estructures per sexe i edat tant dels reagrupats com dels reagrupadors de les cinc nacionalitats amb un major nombre de reagrupacions efectives. Aquestes nacionalitats difereixen de les observades amb anterioritat a les sol·licituds, d'una banda perquè bona part de les entrades de 2008 es corresponen a sol·licituds realitzades durant l'any 2007, i de l'altra perquè el temps entre la sol·licitud i l'entrada efectiva és diferent per a cada nacionalitat; i finalment, com s'ha observat al gràfic 3, perquè les diferències per nacionalitat a l'hora de fer efectiu el reagrupament són molt elevades.

Com podem veure al gràfic 6, el reagrupament familiar com a eina del projecte migratori familiar variarà en funció de la nacionalitat dels migrants.

- En el cas dels marroquins queda clarament establert que els pioners del moviment migratori són els homes, amb un 80,8% dels reagrupadors (1.792 persones). Aquest fet es complementa amb el 66,8% de dones reagrupades (3.181 persones), la majoria cònjuges. Els reagrupadors marroquins tenen unes edats mitjanes de 36,4 anys els homes i 31,5 anys les dones, mentre que l'edat dels reagrupats és de 17,1 anys els homes i de 22,8 anys les dones. Aquesta diferència d'edat respon al desequilibri en la distribució per parentiu: per als homes, la majoria dels reagrupats són fills, i la major part de les dones ho són com a cònjuges.
- En contraposició a la majoria masculina dels marroquins, el perfil dels reagrupadors equatorians es caracteritza per la preeminència femenina, amb un 60,6% de reagrupadores a la província de Barcelona (819 persones) i una edat mitjana de 36,5 anys. Els reagrupats equatorians es concentren en les edats entre zero i divuit anys, en un 76,1% del total (1.690 persones), i edats mitjanes de 17,5 anys per als homes i de 19,2 anys per a les dones. La distribució per sexe dels reagrupats equatorians és una de les més si-

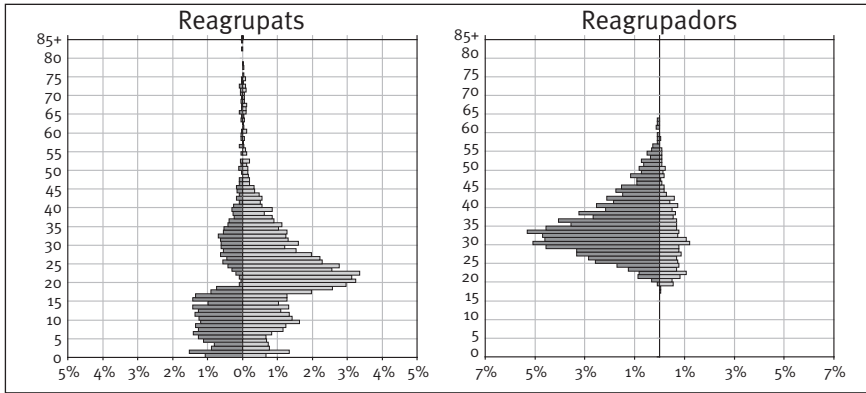
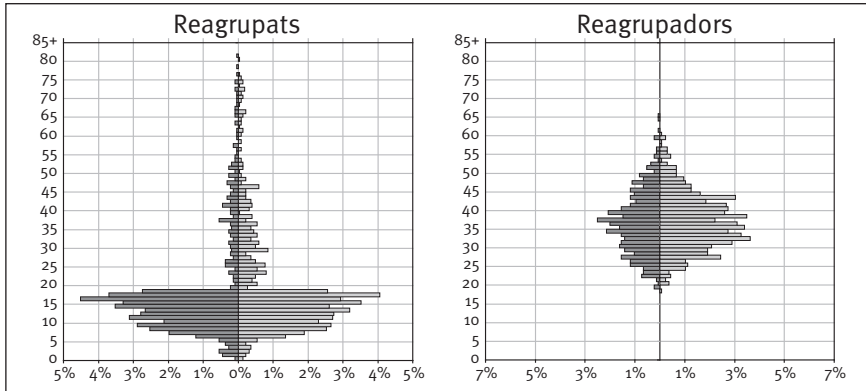
mètriques, amb un 48,3% d'homes per un 51,7% de dones. El fet que sigui una nacionalitat amb força igualtat de sexes en els estocs, i amb un nombre més elevat de dones en un primer moment del procés migratori, fa que el volum d'infants reagrupats per sota dels cinc anys d'edat sigui molt baix, perquè els pares es troben ja, en molts casos, tots dos residint a Catalunya.

- Dels 860 reagrupadors xinesos el 64,3% (cinc-centes cinquanta-tres persones) són homes, amb una edat mitjana de 34,9 anys. De manera similar als llatinoamericans, la població reagrupada xinesa mostra un major pes dels ascendents reagrupats, amb un 5% (noranta-tres persones) del total, mentre que els menors de divuit anys representen el 48,9% dels reagrupats, amb nou-centes dos persones. El perfil dels 1.845 reagrupats xinesos mostra una distribució amb 55% de dones i una edat mitjana de vint-i-quatre anys.
- Els 749 reagrupadors peruans, amb una edat mitjana de 36,7 anys, reagrupen una població relativament més gran que la resta de nacionalitats analitzades, amb unes edats mitjanes de 25,6 anys en el cas dels homes i de 29,3 anys en el cas de les dones. Aquest fet es relaciona directament amb el major percentatge d'ascendents reagrupats, amb el 13,8% del total (cent noranta-vuit persones), i un percentatge inferior de descendents, amb el 48,9% dels reagrupats (set-centes una persones).
- En cinquè lloc, els sis-cents setanta-sis reagrupadors colombians mostren una distribució per sexe pràcticament simètrica, amb un 48,7% d'homes i una edat mitjana de 36,3 anys. En el cas dels reagrupats, les edats mitjanes són de 22,5 anys per als homes i de 25,4 anys per a les dones. L'edat superior de les dones (54,5% del total i sis-centes quaranta-set persones) s'explica per la seva distribució en termes de parentiu amb el reagrupant, ja que el 49% (tres-centes disset dones) són descendents a càrrec, el 41,1% cònjuges i el 9,9% ascendents.

En termes generals, el grup d'edat entre zero i divuit anys concentra el 54,6% de la població reagrupada, però la distribució de la població en aquest interval varia significativament segons la nacionalitat analitzada. Per als equatorians, producte de la majoria femenina dels reagrupadors, cal esperar que en cas de tenir fills en aquestes edats el més lògic és que hagin nascut a Espanya i no pas

Gràfic 6.

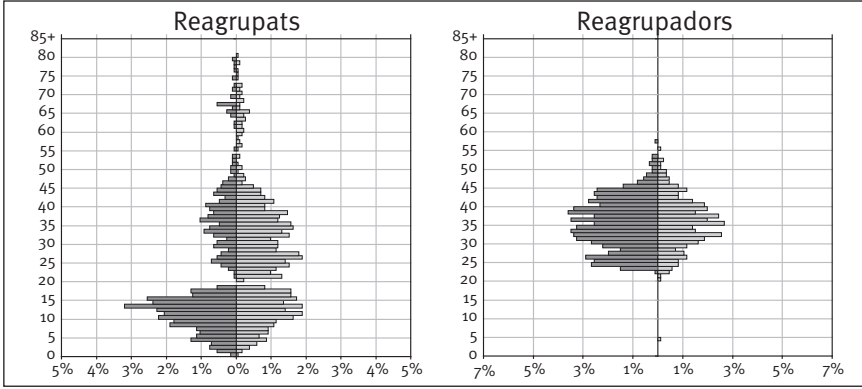
Reagrupaments efectius: reagrupats i reagrupadors de les cinc nacionalitats principals. Província de Barcelona, 2008*

Marroc**Equador**

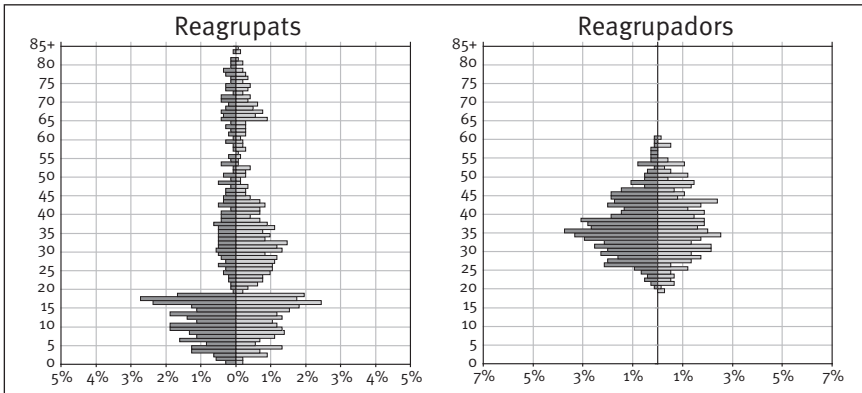
*Per a aquells reagrupadors amb més d'una reagrupació efectiva, s'ha tingut en compte l'última data de sol·licitud per al càlcul de l'edat.

Font: Elaboració pròpia amb dades de la Subdelegació del Govern a Barcelona.

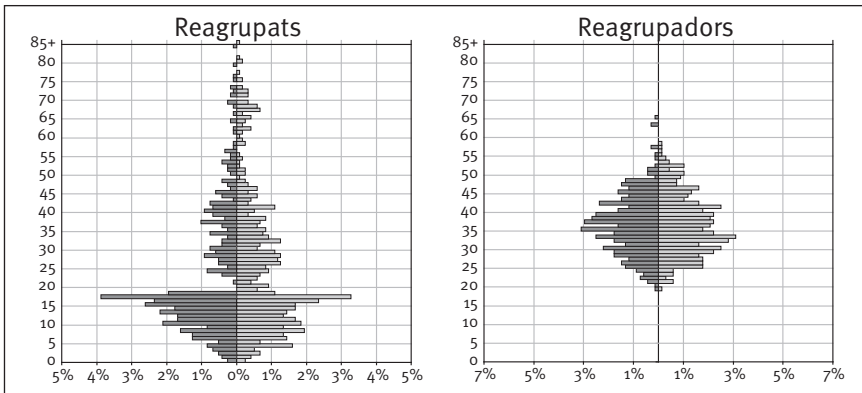
Xina

Perú

Colòmbia

al país d'origen, o que en tot cas hagin arribat amb la seva mare. D'altra banda, i aplicable als marroquins, quan és el pare qui reagrupa, el més probable és que els menors arribin amb la seva mare en un mateix procés de reagrupament, com es pot veure a la resta de nacionalitats, on la base de la piràmide és molt més ampla. La presència superior de menors a partir dels tres anys pot indicar la influència del període d'escolarització –fins i tot la no obligatòria– en el projecte migratori, incidint directament no només en la demanda d'escolarització sinó també en el procés d'integració de les famílies en el país de destinació. També cal destacar l'efecte de l'edat límit per reagrupar pels llatinoamericans, amb un tall força marcat al voltant dels divuit anys que no s'observa entre marroquins o xinesos. Això significa que un nombre important dels reagrupats d'aquestes nacionalitats ho fa justament abans del màxim legal, sense passar pel període d'escolarització i de vegades amb dificultats per entrar al mercat laboral.

Per una altra banda, la presència dels reagrupats majors de seixanta-cinc anys per nacionalitats varia significativament, però com és obvi aquesta població es concentra en els ascendents (97,6%, cinc-cents seixanta persones). El reagrupament d'ascendents depèn molt de les xarxes familiars en origen i destinació, així com de la salut de la persona a reagrupar. En aquest sentit és força difícil especular sobre el potencial de reagrupament. Així i tot, el que sí que sembla clar és el paper determinant que el gènere pot jugar en el reagrupament familiar d'aquest tipus. És així com en aquelles nacionalitats amb fluxos principalment femenins trobem una major presència d'ascendents reagrupats, perquè el paper d'aquests últims en el nucli familiar, en tenir cura dels néts, permetrà a les reagrupadores no només la continuïtat en el mercat de treball, sinó l'increment de la seva activitat. La major presència d'ascendents està relacionada sens dubte amb la distribució de les tasques domèstiques per raó de gènere.

ITINERARI LABORAL DELS REAGRUPATS

D'acord amb la Llei Orgànica 14/2003, els familiars reagrupats obtindran una autorització de residència, però no de treball, supeditada a la del seu reagru-

pador. Per dur a terme l'anàlisi de la incorporació al mercat de treball de les persones reagrupades, tindrem en compte els 49.147 reagrupats efectius (54,7% del total) que van arribar a la província entre els setze i els seixanta-quatre anys d'edat entre 2004 i 2008. Aquesta població es podria considerar com aquella amb major propensió a incorporar-se al mercat laboral com a part de l'estratègia migratòria personal i familiar. No obstant, durant el mateix període només es van demanar 5.378 permisos de residència i treball inicial per a reagrupats efectius (taula 2).

Taula 2.

Tràmits de permisos de residència i treball inicial de persones reagrupades. Província de Barcelona, 2004-2008

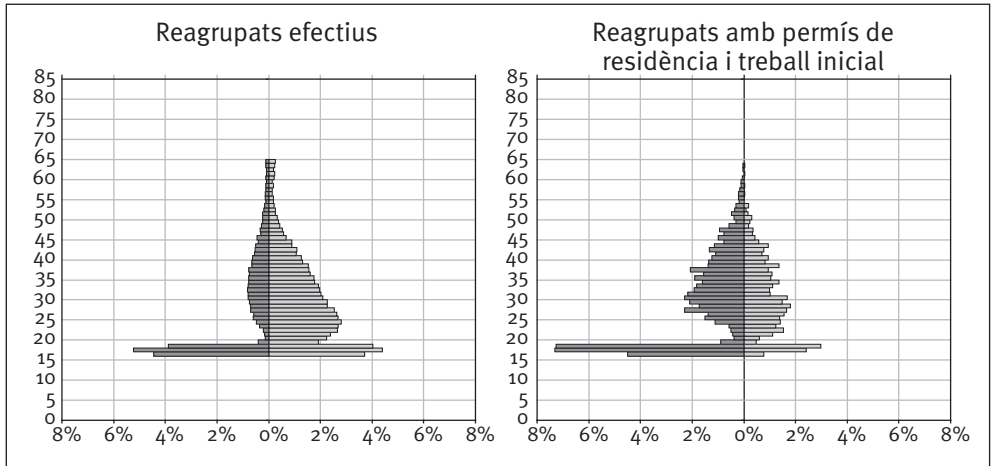
Estat de la sol·licitud	2004	2005	2006	2007	2008	Total
Arxivat	17	36	123	253	166	595
Concedit	59	283	664	1.206	1.110	3.322
Denegat	311	145	223	188	204	1.071
Altres desestimades	10	30	22	43	44	149
En tràmit	-	-	1	-	240	241
Total	397	494	1.033	1.690	1.764	5.378

Font: Elaboració pròpia amb dades de la Subdelegació del Govern a Barcelona.

De les 3.322 autoritzacions de residència i treball concedides, 2.055 s'han atorgat a homes (61,9% del total), amb una edat mitjana de 29,3 anys. Pel que fa a l'edat, el 25,2% del total de les autoritzacions concedides (vuit-cents trenta-vuit sol·licituds) ha estat demanat per persones entre setze i divuit anys –la majoria homes, 75,5%–. Aquest fet pot indicar que, efectivament, en alguns casos el projecte migratori contempla el reagrupament no només com a estratègia per al restabliment del nucli familiar sinó que considera la incorporació al mercat laboral dels fills en edats d'escolarització no obligatòria. En contrapartida, tan sols el 3,5% dels registres (cent setze casos) corresponen a persones entre cinquanta i seixanta-quatre anys (gràfic 7).

Gràfic 7.

Piràmides de la població reagrupada en edat laboral que ha sol·licitat un permís de residència i treball inicial. Província de Barcelona, 2004-2008

Font: Elaboració pròpia amb dades de la Subdelegació del Govern a Barcelona.

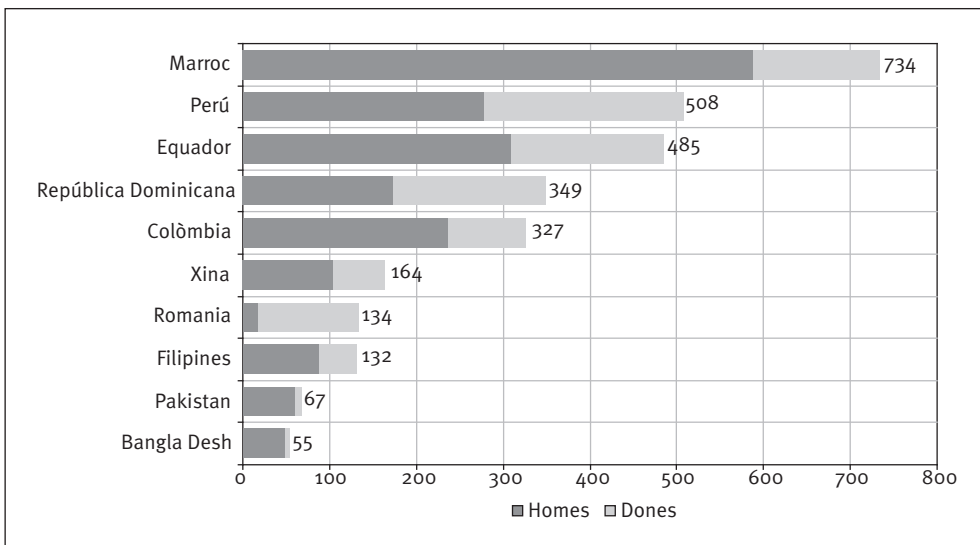
Si ens fixem en la classificació del nombre de sol·licituds de permís de residència i treball inicial per als reagrupats de les deu primeres nacionalitats (gràfic 8), veurem que aquesta classificació no coincideix exactament amb les deu primeres nacionalitats quant al nombre de sol·licituds de reagrupament concedides durant el mateix període. Ni tampoc s'observa la mateixa jerarquia, el que ens informa que la propensió a entrar al mercat de treball per part dels reagrupats és diferent segons les nacionalitats. En ambdós casos els marroquins representen la primera nacionalitat, amb 13.351 reagrupats efectius i set-cents trenta-quatre permisos de treball concedits, però malgrat que els xinesos representen la segona nacionalitat per nombre de reagrupats (5.609 persones), ocupen la cinquena posició quan es tracta de permisos de treball inicial, amb cent seixanta-quatre sol·licituds, per darrere de les principals nacionalitats llatinoamericanes. En contrapartida, els romanesos ocupen la setena posició, amb cent trenta-quatre

permisos concedits malgrat l'escassa representativitat dels fluxos de reagrupats (dues-centes cinquanta-set persones).

En segon lloc, ens haurem de fixar en la diferència significativa en les sol·licituds per raó de sexe en cada nacionalitat. Així, per al Marroc la majoria de sol·licituds corresponen a homes (90,9%), quan la proporció de reagrupades durant el període entre setze i seixanta-quatre anys va ser del 79,3%. Aquesta situació és similar a la dels dominicans, amb una minoria femenina reagrupada del 39,6% i una distribució de permisos de treball per sexe pràcticament simètrica (49,6% d'homes). Aquestes diferències ens confirmen la continuïtat de la inserció diferencial dels reagrupats per raó de sexe en cada nacionalitat en el mercat de treball, segons l'activitat o no de la dona, alhora que anuncia les possibles diferències

Gràfic 8.

Permisos de residència i treball inicial concedits a reagrupats; principals nacionalitats, 2004-2008

Font: Elaboració pròpia amb dades de la Subdelegació del Govern a Barcelona.

en la intensitat de la integració en el mercat, que divergeixen molt de la jerarquia establerta si s'observa el nombre de reagrupats.

Per a l'estimació de la propensió a treballar de la població reagrupada potencialment activa partirem del supòsit que els reagrupats de la província de Barcelona s'han mantingut constants, és a dir, que les entrades i sortides s'anul·len. A més, i com a conseqüència de la limitació temporal imposada pels tràmits administratius que s'han de cobrir per demanar un permís de treball, partirem del segon supòsit, que és que el temps necessari per dur a terme aquest tràmit serà de com a mínim un any a partir de la seva arribada. Tenint en compte aquests dos supòsits, la població reagrupada potencialment activa comptarà amb 28.376 reagrupats efectius que van arribar entre 2004 i 2007 i es trobaven entre els setze i els cinquanta-cinc anys en qualsevol any d'aquest període. Aquesta població es posarà en relació amb les sol·licituds de permís de residència i treball inicial efectuades entre 2005 i 2008 a les mateixes edats. Així doncs, podem estimar que prop del 17,5% dels reagrupats en edat laboral ha considerat el seu ingrés al mercat laboral com a part de la seva estratègia migratòria. Malgrat això, només el 61,8% de les sol·licituds de treball inicial han estat resoltes favorablement, xifra que es tradueix en un 11,5% de reagrupats actius en edat laboral (taula 3).

Aquest exercici ens ha permès aproximar quina és la tendència respecte a la incorporació al mercat laboral de la població reagrupada, però hem de tenir en compte que l'anàlisi per nacionalitats no ens autoritza a parlar de resultats concrets. Amb tot, els resultats obtinguts ens permeten identificar l'existència de pautes amb una menor inserció laboral de la dona: trobem els nivells mínims en els pakistanesos i els marroquins, amb un 0,6 i 1,6% de dones reagrupades treballadores, respectivament. L'únic cas que malgrat les limitacions abans esmentades permet establir el component econòmic del reagrupament familiar és el dels romanesos, que mostren una inserció en el mercat laboral per sobre del 50%, en termes agregats. D'altra banda, els casos excepcionals per la seva baixa intensitat com la Xina o el Pakistan poden estar directament afectats per la migració cap a la resta de províncies espanyoles, que va col·locar Barcelona com a exportadora de població durant el període d'anàlisi, però aquest possible efecte no ha estat considerat en l'estimació.

Taula 3.**Permisos de residència i treball inicial concedits i reagrupats efectius; principals nacionalitats, 2004-2008**

Nacionalitat	Permisos de treball inicial concedits 2005/2008			Reagrupaments efectius 2004/2007			Permisos de treball inicial/reagrupats		
	Homes	Dones	Total	Homes	Dones	Total	Homes	Dones	Total
Marroc	600	125	725	1.993	7.786	9.779	30,1%	1,6%	7,4%
Perú	238	203	441	1.042	1.689	2.731	22,8%	12,0%	16,1%
Equador	225	115	340	1.085	1.226	2.311	20,7%	9,4%	14,7%
República Dominicana	208	69	277	994	582	1.576	20,9%	11,9%	17,6%
Colòmbia	153	136	289	710	1.047	1.757	21,5%	13,0%	16,4%
Xina	70	31	101	1.561	2.189	3.750	4,5%	1,4%	2,7%
Romania	19	118	137	30	222	252	63,3%	53,2%	54,4%
Filipines	78	29	107	344	284	628	22,7%	10,2%	17,0%
Pakistan	49	7	56	319	1.260	1.579	15,4%	0,6%	3,5%
Bangla Desh	54	5	59	312	302	614	17,3%	1,7%	9,6%
TOTAL	2.019	1.244	3.263	9.145	19.231	28.376	22,1%	6,5%	11,5%

Font: Elaboració pròpia amb dades de la Subdelegació del Govern a Barcelona.

CONCLUSIONS: REAGRUPAMENT I ASSENTAMENT DE LA POBLACIÓ IMMIGRADA

De la sèrie històrica sobre les dades de reagrupament familiar entre 2004 i 2008, tant en les sol·licituds com en les seves resolucions, la primera dada a tenir en compte és la incidència del propi marc legislatiu i el procediment administratiu que es reflecteix en la seva evolució sincopada. Els màxims corresponen, per un costat, a l'efecte diferit de les regularitzacions extraordinàries tenint en compte que la darrera regularització es va fer l'any 2005. Per un altre costat, trobem l'efecte acumulatiu del retard en la resolució d'expedients precisament quan coincidia amb anys de regularitzacions extraordinàries. També en la caiguda de 2008, haurem de tenir en compte que, al paper jugat per la crisi, clarament

perceptible en la davallada de les sol·licituds durant el segon semestre de l'any, haurem d'afegir-hi una filtració més restrictiva per part de l'Administració palesada en l'augment de les resolucions negatives també a partir del segon semestre de 2008. Aquesta tendència a la restricció podria haver-se propiciat tant en la fase inicial del procés, és a dir, en un increment dels informes negatius d'adequació de l'habitatge emesos pels ajuntaments on resideixen les persones candidates a reagrupament, com en la fase final, o el que és el mateix, en la concessió de visats per part dels consolats espanyols al país d'origen als candidats al reagrupament un cop han obtingut el permís. Aquest fet es veurà indirectament corroborat durant el proper any per l'evolució del nombre de resolucions positives no efectuades. Enmig queden els reagrupaments materialitzats durant aquest període, que no s'han vist afectats per aquestes restriccions, ja que el procés es va realitzar amb anterioritat a la crisi (tant la sol·licitud com la resolució), i a les quals l'efecte de la crisi pròpiament dit sembla no haver afectat en profunditat dissuadint de fer real una sol·licitud resolta positivament, fenomen que no es pot avaluar amb les dades disponibles.

Quant al perfil de reagrupadors i de reagrupats, l'any 2008, com en anys anteriors, aquest només es pot comprendre entenent el paper de gènere en els processos migratoris endegats per cadascuna de les nacionalitats. Així doncs, si l'home ha estat el pioner, els demandants òbviament són de sexe masculí, mentre que la majoria de reagrupats són cònjuges de sexe femení i la seva descendència; mentre que, si les pioneres són dones, la situació és la contrària, els cònjuges són de sexe masculí. Respecte a la descendència, també reagrupada, destaca la diferència d'edat que es correspon a la condició biològica de cada sexe en la reproducció: mentre que els menors reagrupats en cas de migracions molt masculinitzades poden ser a totes les edats, els reagrupats de migracions feminitzades estan més representats en edats més properes a l'adolescència, i molt menys en les edats menors (ja que la mare ja havia immigrat, deixant el si de la família enrere). També cal destacar que, encara que el reagrupament de persones grans sigui molt minso, aquest és més present en les nacionalitats en què la dona està integrada en el mercat de treball, ja que es troba en la disjuntiva de la conciliació de la vida laboral i vida familiar i prova de resoldre-la, de la mateixa manera que han fet prèviament les dones autòctones, és a dir, amb l'ajut d'àvies

reagrupades quan no és factible l'externalització del treball domèstic en el mercat. A aquests itineraris migratoris marcats pel paper de gènere, haurem d'afegir-hi les estratègies econòmiques de cada nacionalitat, i encara més de les unitats familiars. D'aquesta manera, la presència majoritària de reagrupats al voltant de l'edat límit que estableix el reagrupament, especialment rellevant en algunes nacionalitats com pakistanesos i equatorians, té a veure amb l'especificitat del seu circuit migratori i laboral.

En connexió amb aquesta estratègia, veiem que el nombre de demandes de la població reagrupada en edat activa per a la inserció en el mercat laboral durant tot el període resulta particularment baixa. En part, aquest nivell segueix essent el resultat de les diferències principalment en l'activitat de les dones: el cas del Marroc resulta prototípic, de les 9.779 reagrupades en edat activa només un 1,6% han demanat permís de treball, mentre que en els homes, molts menys, amb 1.993 reagrupats, el percentatge arriba al 30%.

Altres factors que poden incidir en aquesta proporció baixa d'ocupació no són controlables amb les dades que ara tenim. És a dir, com ja hem dit, sospitem que la baixa proporció de xinesos i, en menor mesura, la de pakistanesos pot ser conseqüència de la pertorbació provocada per les sortides de la província de Barcelona, de les quals no es disposa de dades per als reagrupats, i que en canvi sabem que han estat importants per al conjunt d'aquestes dues nacionalitats. Per últim, recordem que la integració en el mercat de treball també es pot fer en l'economia informal, factor que faria pujar els percentatges d'integració real.

El reagrupament familiar, que, com dèiem, focalitzarà en els propers anys la immigració internacional, independentment del cicle econòmic, implica l'ampliació de l'abast de l'impacte de les migracions, per la seva pròpia estructura per sexe i edat amb una presència significativa de menors. I, per tant, un augment en els àmbits d'interrelació amb la població no immigrada. Però també, com el seu nom indica, un major pes de la pròpia dinàmica familiar en el conjunt de la població immigrada, que alimenta alhora que n'és producte el procés d'assentament, i canvia substancialment tant les seves xarxes de sociabilitat com les seves demandes.

Bibliografia

DOMINGO, A.; LEÓN, P. i GARCÍA, J. (2009). “El reagrupament familiar a la província de Barcelona, 2004-2006: trets demogràfics i distribució territorial”, *Documents d’Anàlisi Geogràfica*, núm. 54. Pàg. 55-77.

Ley Orgánica 14/2003, de 20 de novembre, de Reforma de la Ley Orgánica 4/2000, d’11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social, modificada per la Ley Orgánica 8/2000, de 22 de desembre; de la Ley 7/1985, de 2 d’abril, reguladora de les Bases del Régimen Local; de la Ley 30/1992, de 26 de novembre, de Régimen Jurídico de las Administraciones Públicas y del Procedimiento Administrativo Común, i de la Ley 3/1991, de 10 de gener, de Competencia Desleal. BOE núm. 79 de 21/11/2003. Pàg. 41193-41204.

Projecte de Ley Orgànica 121/000032 de reforma de la Ley orgànica 4/2000, d’11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social. BOCG. Congreso de los Diputados Núm. A-31-1, de 01/07/2009.

INFORMES BREUS

- 1 **Les desigualtats educatives a Catalunya: PISA 2003**
Ferran Ferrer (dir.), Gerard Ferrer i José Luis Castel
- 2 **El paper crucial del professorat. Atraure, preparar i mantenir professors de qualitat**
OCDE. Polítiques d'Educació i de Formació
- 3 **El procés de normalització d'estrangers 2005. Balanç i perspectives**
María Helena Bedoya Muriel i Eduard Solé Alamarja
- 4 **Itineraris de formació i inserció laboral dels joves a Catalunya**
Rafael Merino i Maribel García
- 5 **Els imams de Catalunya: rols, expectatives i propostes de formació**
Jordi Moreras
- 6 **Sisena hora: una oportunitat o una dificultat per avançar?**
Joaquín Garín, Isabel Sánchez i Jesús Viñas
- 7 **Joves i política**
Núria Valls i Andrea Borison
- 8 **Els sistemes educatius als països d'origen de l'alumnat immigrant. Una aproximació**
Miquel Àngel Alegre, Ricard Benito i Sheila González
- 9 **Els plans educatius d'entorn: debats, balanç i reptes**
Miquel Àngel Alegre i Jordi Collet
- 10 **Formació i professionalització del professorat de secundària a Catalunya**
Gemma Tribó
- 11 **La desafecció política a Catalunya. Una mirada qualitativa**
Ismael Blanco i Pau Mas
- 12 **Històries d'immigració: la comprensió dels patrons de rendiment escolar dels joves immigrants nousvinguts**
Carola Suárez-Orozco i Marcelo Suárez-Orozco
- 13 **L'educació catalana a la premsa**
Jaume Carbonell i Sebarroja i Antoni Tort i Bardolet
- 14 **Simbologies en l'espai públic. Els debats sobre l'ús del *hijab* a Europa**
Jordi Moreras
- 15 **Actituds, comportament polític i xarxes organitzatives dels immigrants a la ciutat de Barcelona**
Laura Morales i Eva Anduiza (directores), Laia Jorba, Josep San Martín i Amparo González
- 16 **Les responsabilitats legals en les activitats educatives realitzades més enllà del temps lectiu**
Neus Soriano, Ramon Plandiura i Eva Izquierdo
- 17 **El salari de reserva de les dones desocupades a Catalunya**
Dídac Queralt Jiménez
- 18 **Models educatius familiars a Catalunya**
Javier Elzo Imaz (coordinador), María Teresa Laespada Martínez i Ana Martínez Pampliega
- 19 **L'escola del segle XXI. Una mirada des de la societat civil**
Mireia Civís i Zaragoza, Jordi Riera i Romaní, Annabel Fontanet i Caparrós i Elena S. Ojando i Pons
- 20 **Les persones en situació de sense llar de Barcelona: perfils, estat de salut i atenció sanitària**
Joan Uribe i Sara Alonso
- 21 **Crònica de la Llei d'Educació de Catalunya**
Ramon Farré Roure
- 22 **De l'acollida a la ciutadania: la formació de la població adulta immigrada**
Xavier Aranda, Miquel Casanovas, Alfons Formariz (coordinador) i Pep Vidal
- 23 **El reagrupament familiar a Catalunya, una aproximació qualitativa**
Rosalina Alcalde, Andreu Domingo, Diana López-Falcón, Jordi Bayona i Amparo González

Amb la caiguda generalitzada dels fluxos migratoris al llarg del 2008, el reagrupament familiar ha guanyat pes com a via d'entrada al nostre país. Les dinàmiques de reagrupament depenen en bona mesura de les característiques de gènere i edat de les diferents nacionalitats. Conèixer-ne les tendències és fonamental per preveure i dissenyar polítiques, serveis i recursos públics.